arătîndu-se chiar mai departe — ceea ce dovedește totodată că relațiile dintre client și constructor erau în vremea aceea mai mult negustorești — că cunoștințele de arhitectură pe care le putea dobîndi cineva studiind acel manual erau «de neapărată trebuință și folositoare fiecărui cetățean», care în felul acesta putea fi în stare să aprecieze singur «tăria și frumusețea unei zidiri», precum și cunoașterea prețului, «putîndu-se astfel apăra de orice înșelăciune».

Mai tîrziu, după o perioadă de frămîntări și înstrăinare a învățămîntului, cu «profesori năimiți și aduși cu contract, ceea ce era și o renegare»[1], înțelepciunea unui domnitor ca Barbu Știrbey, cerea în 1850 ca instrucția publică «să fie făcută potrivit cu nevoile poporului», «să nu aibă în vedere exclusiv convenientele cîtorva familii privilegiate», «să fie națională», «să mulțumească nevoile deosebitelor clase și să păstreze culoarea locală»[2]. Pentru «mulțumirea nevoilor deosebitelor clase», proiectul de reorganizare a învățămîntului din 1850 prevedea și «oarecare facultăți, pe cît mijloacele ne iartă», printre care o «școală de inginerie pentru poduri și șosele, agrimensură și arhitectură»[3]. Dar o astfel de școală în care arhitectura se amestecă și se confundă cu ingineria de șosele și hotărnicia, nu putea desigur să dea pe adevăratii arhitecți de care începuse să se simtă nevoie, și pe care statul însuși îi cerea străinătății, de vreme ce trimetea încă acolo, printre feluriții săi bursieri, și pe M. Căpățineanu pentru a studia arhitectura.

Aceasta a fost situația în țările romîne pînă la unirea principatelor. Schimbările survenite în societatea romînească după revoluția din 1848 și nevoia unei reorganizări administrative potrivită cu forma noului stat centralizat, rezultat din unirea, în 1859, a Țării Romînești cu Moldova, accelerează și procesul destrămării vechii suprastructuri conservatoare. Nevoia adăpostirii feluritelor instituții create de necesitățile noului stat capitalist în dezvoltare pune problema ridicării unor edificii corespunzătoare și a existenței unui corp numeros de tehnicieni și arhitecți pe care Romînia nu-l avea. De aceea, ca și în prima jumătate a veacului, arhitectura în centrele importante ale țării este făcută și acum de cîțiva arhitecți romîni care studiaseră în străinătate printre care, alături de Căpățineanu, amintim figurile proeminente ale lui Alex. Orăscu și Dim. Berindei — dar mai ales de foarte mulți arhitecți și constructori străini, austrieci, germani, francezi.

Problema înființării unor cursuri speciale pentru învățămîntul arhitecturii este pusă astfel din nou, imediat după unire.

Pentru Moldova, un decret domnesc publicat în Monitorul Oficial al Moldovei din 15 septembrie 1860 prevedea în acest scop înlocuirea Școlii reale din Iași, existentă la acea dată, cu o a doua secție înființată pe lîngă «Facultatea filozofică de științe», pentru «neîntîrziata formare de ingineri civili de punți și șosele, mecanici și arhitecți».

Nu știm dacă pe lîngă unii ingineri de punți și șosele, secția a doua a facultății filozofice de științe de la Iași va fi dat și vreun arhitect adevărat. Cert este însă că locul pentru buna predare a învățămîntului arhitecturii nu era acolo. Lucrul acesta a fost înțeles cel puțin de oamenii de artă, care au pus în discuție această chestiune o dată cu problema înființării, după modelul francez, a unor școli de arte frumoase. Propuneri concrete pentru organizarea unor astfel de instituții s-au făcut din partea Moldovei de către pictorul Gh. Panaiteanu-Bardasare, care învățase în Germania, iar pentru Țara Romînească de către Theodor Aman și Gh. Tattarescu, pictori formați la școli occidentale; primul la Paris, al doilea la Roma.

Prin stăruințele lui Gh. Panaiteanu-Bardasare, care, pentru ceea ce privea învățămîntul arhitecturii, propunea să fie invitat ca profesor de specialitate Alexandru Orăscu din București, «care a studiat în străinătate cu succes», a luat ființă la Iași, pe baza unui decret domnesc semnat la 29 septembrie 1860 de Alexandru Ion I Cuza, prima școală romînească de arte frumoase. În cadrul acestei școli ar fi urmat să se organizeze studiul sistematic al picturii, al sculpturii și al arhitecturii, dar aceasta din urmă, prevăzută în proiectul inițiatorului, a fost omisă din decret. Astfel, noua instituție își începea activitatea în noiembrie 1860 cu un singur profesor, Gh. Panaiteanu-Bardasare și 12 elevi numai pentru învățătura zugrăvirii.

La București, în urma propunerilor făcute de Theodor Aman în 1859 și de Gh. Tattarescu în 1860, «Eforia Învățăturilor Publice» numea în ianuarie 1861 o comisie compusă din Theodor Aman, Gh. Tattarescu și P. Alexandrescu (acesta tot pictor cu studii făcute la Roma), care, restudiind problema, propunea un proiect complet, însoțit și de o evaluare a sumelor necesare înființării școlii.

Proiectul, susținut de autorii lui și de alți oameni luminați ai epocii, nu numai pentru motivele practice ale nevoilor formării unor cadre locale de profesioniști în domeniul artei, ci și «pentru înlesnirea și formarea gustului junimii studioase», cît și pentru prețuirea «originalității națiunii» și combaterea «cosmopolitismului, în numele individualității naționale, în numele independenței și libertății ei»[4], n-a putut fi transformat în decret și aplicat, decît în urma reformei învățămîntului public înfăptuită de Mihail Kogălniceanu, după lovitura de stat din 2 mai 1864.

Dar pînă la publicarea, la 14 noiembrie 1864, a decretului domnesc de înființare a două școli de belle arte, una la Iași (aceasta de fapt existentă într-o formă embrionară încă din 1860) și alta la București, se începe — ca și mai înainte, în 1850 la București și în 1860 la Iași — prin a se lega arhitectura de inginerie. Un decret al domnitorului Alexandru Ion I Cuza din 1 octombrie 1864 înființa — sau mai bine zis reînființa — la București vechea «școală de inginerie pentru poduri și șosele, agricultură și arhitectură» pe care, de data aceasta, o intitula «Școala de punți și șosele, de mine și arhitectură» și care aducea această inovație atrăgătoare că elevii admiși la studii erau stipendiați cu cîte 200 lei lunar.

Școala aceasta, cu Alex. Costinescu (același care în 1838 era profesor la Academia Mihăileană din Iași) ca director și cu alți patru profesori, printre care și arhitectul M. Căpățineanu, era de fapt menită să dea ingineri inițiați cît de cît și în arhitectură, buni adică pentru a fi folosiți în serviciile publice și ca constructori de clădiri, dar, desigur, nu arhitecți în accepția adevărată a cuvîntului. Aceștia, cînd nu veneau cu învățătură și diplome din străinătate, trebuiau pregătiți anume în țară. Înțeleasă, dacă nu de toți cei ce aveau de spus un cuvînt în noua organizare a învățămîntului în principate, dar cel puțin de arhitecții și artiștii care își făcuseră studiile în străinătate, nevoia aceasta a căutat să fie împlinită în cadrul școlilor de belle arte create pe baza decretului publicat în «Monitorulu — Jurnalu oficialu alu Principateloru-Unite-Romîne» din 2/14 noiembrie 1864.

Regulamentul de funcționare al acestor școli, publicat în același Monitor Oficial, prevedea obligația ca fiecare din cele două noi instituții de învățămînt să cuprindă cel puțin următoarele studii: *a.* pictura; *b.* sculptura; *c.* arhitectura; *d.* gravura și *e.* arta grădinilor.

Dar, opera numai a unor pictori, regulamentul, ca și principiile de bază enunțate de el în vederea «îmbunătățirii gustului artistic în țară», se ocupă în mod special de pictură. Iată, de pildă, cîteva din măsurile salutare luate în legătură cu această artă, atît pentru operele din trecut, cît și pentru cele viitoare: «nici o modificare nu se va aduce în picturile vreunei biserici din țară, fără prealabila autorizare a Comitetului Academic de Belle Arte» (organul superior de conducere al școlilor de belle arte, *n.a.*); sau «nu e tolerată depingerea vreunei biserici de către alți pictori, decît acei care vor avea autorizațiunea Comitetului Academic de Belle Arte»; sau încă «toți zugravii de case și insemnii (firme *n.a.*) și decoratorii din București și Iași, formînd corporațiune, stau sub privegherea Comitetului de Belle Arte respectiv».

Nici un fel de recomandare sau măsuri asemănătoare nu se prevedea pentru arhitectură, deși din punct de vedere al realizărilor din acele timpuri — este vremea cînd foarte multe din monumentele importante de arhitectură ale trecutului au fost desfigurate sau dărîmate — situația nu era diferită de cea în care se găsea «arta zugrăviturii». Se prevedea însă în mod expres, între atribuțiile directorului școlii și aceea de a «subsemna diplomele arhitecților esaminați în țară și a președe (prezida *n.a.*) juriile de esamene ale acestora». Se preciza, de asemenea, pentru secția de arhitectură condiția, foarte grea, pe care trebuiau s-o îndeplinească la admitere candidații: să fie «absolvenți ai facultății de științe, secția de matematici». Totodată se arăta că organizarea școlii (sic) speciale de arhitectură era «subordinată prezentării unui număr de cel puțin cinci școlari absolvenți ai matematicilor din facultate».

Școala de belle arte din București și-a început activitatea în octombrie 1864, cu excepția secției de arhitectură, pentru care directorul, Theodor Aman, cerea la 10 noiembrie al aceluiași an, ministerului, încuviințarea și înlesnirile necesare pentru începerea și a acestei secții, «fiindcă arhitectura, preciza el, este prevăzută în regulamentul școlii» și este o artă «de care asemenea avem mare necesitate». Recomanda totodată, prin aceeași adresă, să fie numit profesor la cursul de arhitectură Dimitrie Berindei, «arhitect romîn».

Dînd încuviințarea necesară funcționării «cursului de arhitectură», ministerul sugera, sub forma unei întrebări, ca Dim. Berindei să facă deocamdată cursuri gratuite «pînă cînd se va regula prin bugetul anului 1865 retribuțiunea cuvenită».

Nu cunoaștem răspunsul arhitectului Dim. Berindei la această propunere — dacă i se va fi adus la cunoștință — dar la 9 ianuarie 1865, același director Theodor Aman, recomanda ministerului ca profesor de arhitectură

---

[1] *N. Iorga, Istoria învățămîntului romînesc, București 1928, p. 267.*

[2] *Cf. N. Iorga, Viața și domnia lui Barbu Știrbey, în Analele Academiei Romîne, XXVIII, 1906, pag. 11.*

[3] *Școala aceasta a fost condusă la început de Alex. Orăscu.*

[4] *Cf. Dim. Berindei, Despre arta și despre cultura lor, în Țara Romînească, Revista romînă pentru științe, litere și arte, august 1862.*

ARHITECTURA RPR

Országos Műszaki Könyvtár TULAJDONA

ORGAN AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R. ŞI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ ŞI CONSTRUCŢII AL CONSILIULUI DE MINIŞTRI

10 · OCTOMBRIE · 1956

Arh. Victor Sebestyen
Cvartal de locuinţe şi cămine studenţeşti la Galaţi 2

Arh. Leon Istrate-Strulovici
Reconstrucţia teatrului „Mihail Eminescu" din Botoşani 5

★

NOI BLOCURI DE LOCUINŢE IN BUCUREŞTI

Arh. Laurenţiu Vasilescu
Bloc de locuinţe pe strada Dionisie Lupu 10

Arh. Zoltan Grundl
Bloc de locuinţe pe bulevardul Gh. Dimitrov 11

Arh. Jean Rosenberg
Bloc de locuinţe pe strada Slătineanu 12

Arh. Dan Ioanovici
Bloc de locuinţe pe strada Ana Davila 13

★

Corina Nicolescu
Oraşele şi arhitectura în trecutul regiunii Suceava 14

DIN PRACTICA PROIECTĂRII

Arh. Aristide Streja
Baie publică în mediul urban 24

Conf. arh. Dumitru Vernescu
Noi abace pentru calculul zonelor de locuit 26

DE PESTE HOTARE
Informaţii din U.R.S.S. şi R.P. Polonă 28

NOUTĂŢI TEHNICE 31

BIBLIOGRAFIE 31

Bloc de locuinţe — Vedere

Arh. VICTOR SEBESTYEN

CVARTAL DE LOCUINŢE ŞI CĂMINE STUDENŢEŞTI LA GALAŢI

Elaborarea sarcinii de proiectare pentru cvartalul pe care-l prezentăm a început în toamna anului 1953.

Ansamblul — compus din blocuri de locuinţe cu cca. 150 de apartamente şi două cămine studenţeşti cu o capacitate de 300 de locuri fiecare — este amplasat în partea de nord a oraşului Galaţi, pe latura de est a bulevardului Republicii.

Terenul ales prezintă avantajul că permite realizarea întregii investiţii într-un singur loc, construcţiile realizîndu-se totodată pe o arteră importantă a oraşului. De asemenea, vecinătatea parcului (la sud de terenul ales) asigură locatarilor un loc plăcut de agrement în imediata apropiere a noilor construcţii.

Trebuie subliniat că, datorită lucrărilor edilitare existente pe o arteră importantă (b-dul Republicii), cu plantaţii bogate, precum şi faptului că spre sud cvartalul este delimitat de parcul oraşului, iar spre vest de construcţiile unor locuinţe noi cu 3 niveluri executate în 1949—1950, a fost posibil ca noile construcţii să fie proiectate cu 4 niveluri, fără a fi în contrast cu scara construcţiilor din această parte a oraşului, care în marea lor majoritate au doar 1—2 niveluri.

În felul acesta, trecerea de la volumul construcţiilor mici, particulare, la noile construcţii este asigurată prin intermediul plantaţiei bogate care înconjură terenul ales.

Proiectele tehnice ale noilor construcţii au fost elaborate de arhitecţi tineri. Astfel, proiectul locuinţelor a fost preluat de la tov. arh. A. Toma de arh. A. Tofan, iar cel al căminelor studenţeşti a fost elaborat de tov. arh. Gh. Dorin. Pentru a-şi putea duce la îndeplinire sarcinile, ei au fost ajutaţi de conducerea atelierului şi în special de tov. arh. C. Frumuzache.

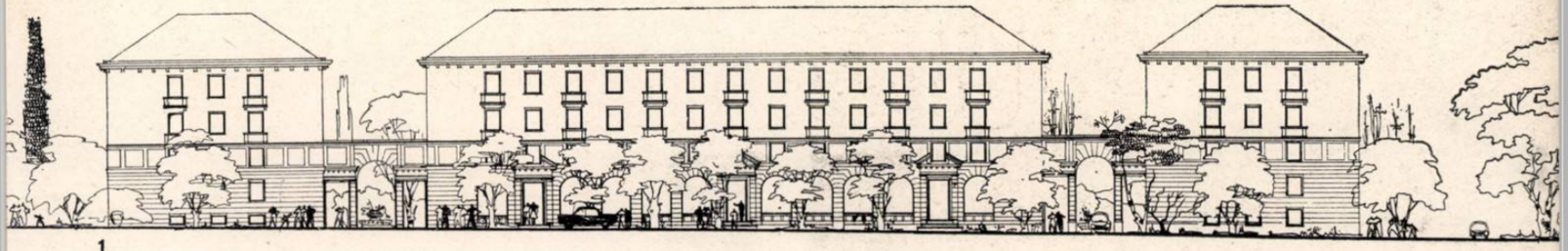
Din punct de vedere al planului, ambele proiecte s-au bazat pe proiecte tip sau refolosibile. Locuinţele au fost elaborate pe baza secţiunilor tip ISPROR nr. 475, iar căminele, pe baza unui proiect refolosibil elaborat în acest scop de ISPROR. Blocul nr. 2 este format din 3 tronsoane liniare avînd magazine la parter, iar blocurile 1 şi 3 din cîte 2 tronsoane de colţ şi un tronson liniar. Datorită condiţiilor de teren, a fost necesar ca unul din tronsoanele de colţ să fie reproiectat, reducîndu-i-se lungimea cu o travee.

Datorită dorinţei proiectanţilor de a se păstra cornişa aproximativ la aceeaşi înălţime şi din cauza pantei terenului a rezultat posibilitatea de a se crea la blocul 3 un nivel de locuit intermediar între subsol şi parter. Acest nivel, care are aceeaşi dispoziţie în plan ca şi etajele superioare, are o înălţime liberă de cca. 2,40 m, avînd cota pardoselii doar cu puţin sub cota terenului înconjurător.

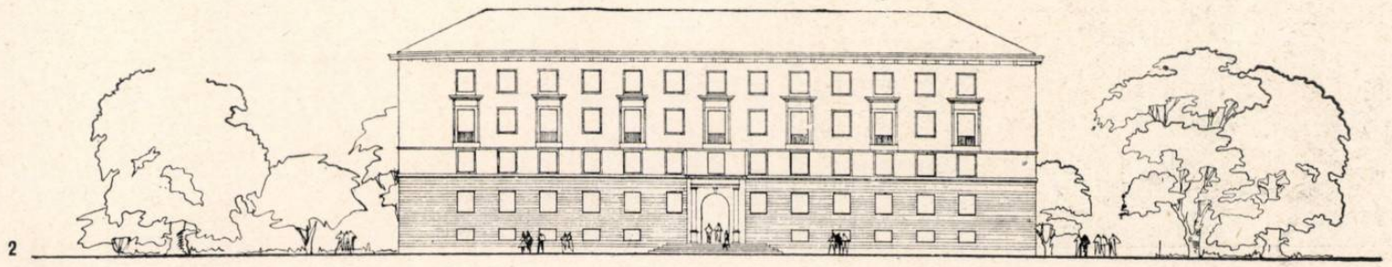
Existenţa lucrărilor edilitare pe terenul ales a permis reducerea cheltuielilor de investiţie, aceste lucrări rezumîndu-se la simple racorduri la reţelele existente. Toate construcţiile sînt deservite de o singură centrală termică amplasată în subsolul căminului A. Pentru a se asigura alimentarea cu energie electrică a viitoarelor construcţii a fost necesară executarea unui post de transformare subteran (amplasat la est de blocul 1). Trebuie să remarcăm faptul că în cadrul executării acestui ansamblu s-au realizat pentru prima oară, pentru cazarea muncitorilor constructori, locuinţe individuale definitive. Desigur că această soluţie este, la prima vedere, mai costisitoare decît aceea a cazării muncitorilor în baracamente, dar privită în perspectivă şi din punct de vedere al reconstrucţiei oraşului, soluţia adoptată înseamnă o economie însemnată şi un aport demn de subliniat pe drumul măririi spaţiului de cazare al oraşului.

În ceea ce priveşte plastica construcţiilor, ea nu se deosebeşte, în general, de proiectele elaborate în perioada 1954—1955. Datorită unor volume destul de bine proporţionate şi în special faptului că noile construcţii sînt aşezate pe o magistrală a oraşului avînd pavaje şi plantaţii frumos întreţinute, aspectul general al noului cvartal, privit de pe b-dul Republicii, este satisfăcător.

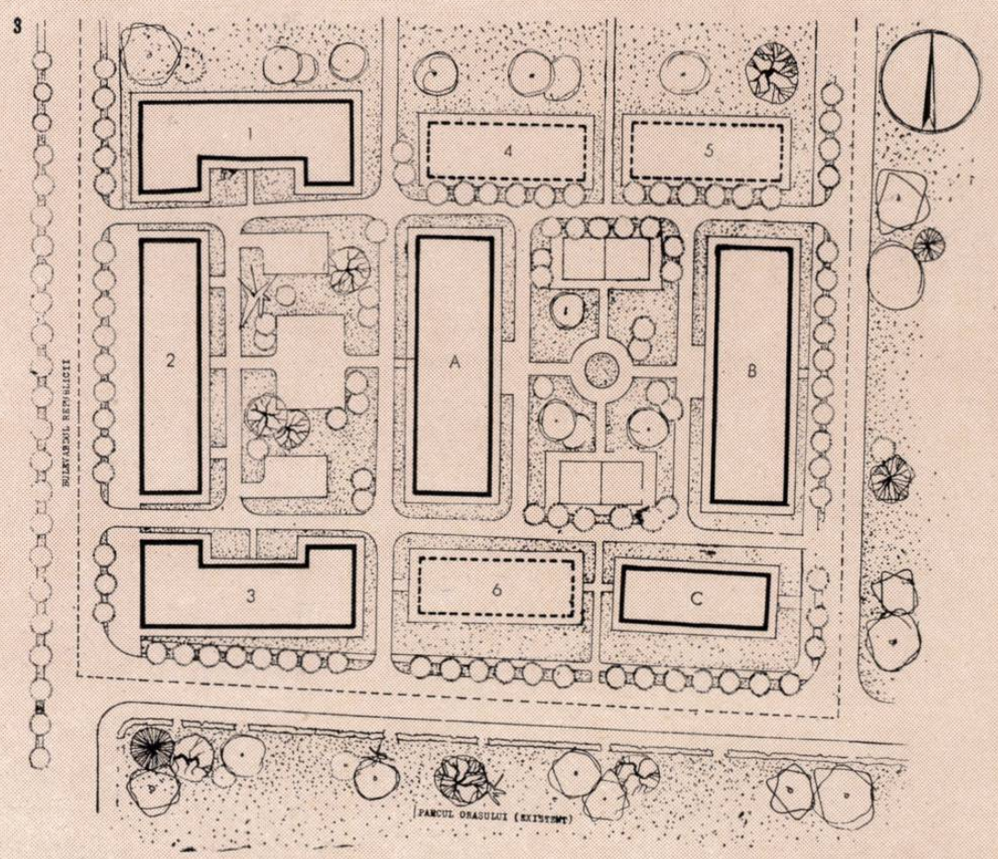
De asemenea, ţinem să semnalăm că incinta, care pe parcursul întocmirii proiectelor ni se părea foarte înghesuită, avînd în vedere înălţimea noilor construcţii, în realitate creează o imagine spaţială mult mai satisfăcătoare decît ne aşteptam.

1

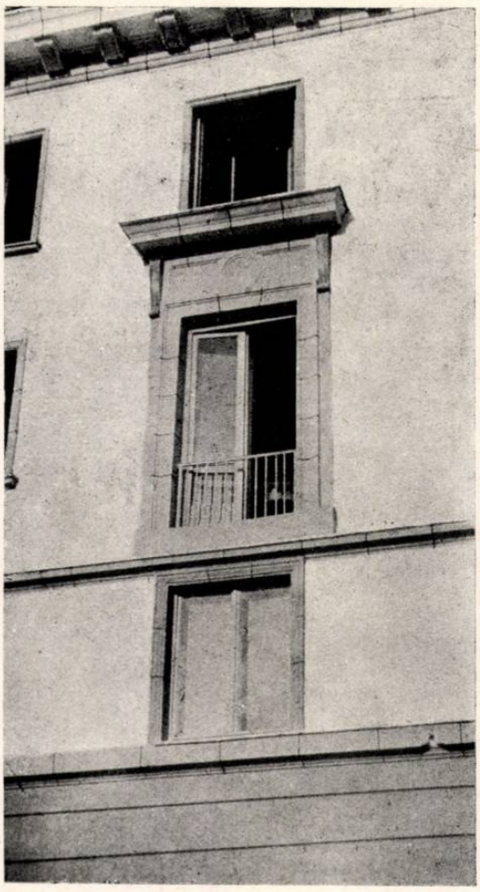

2

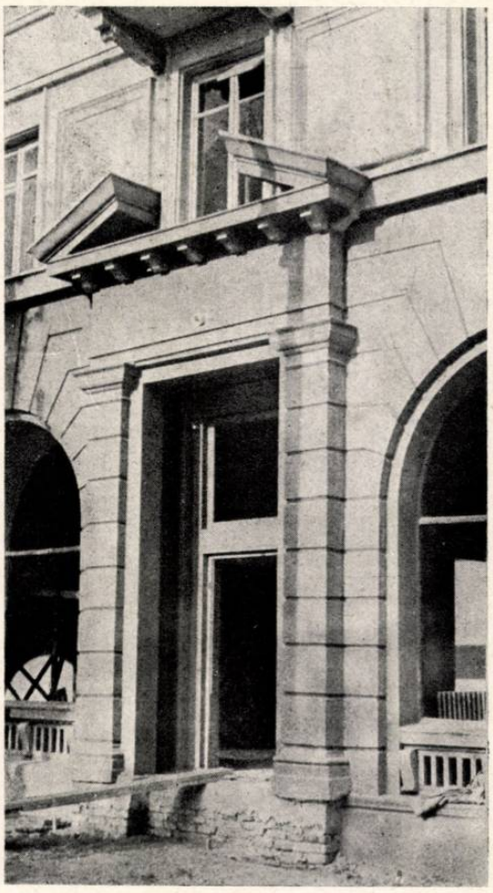

3

1. *Blocurile 1, 2, 3 — Vedere spre bulevardul Republicii*
2. *Cămin studențesc — Fațada principală*
3. *Plan de situație*
   1, 2, 3. Blocuri de locuințe — 4, 5, 6. Construcții viitoare
   A, B. Cămine studențești.
   C. Cămin de ucenici executat anterior

Cămin studențesc — Detaliu fațadă

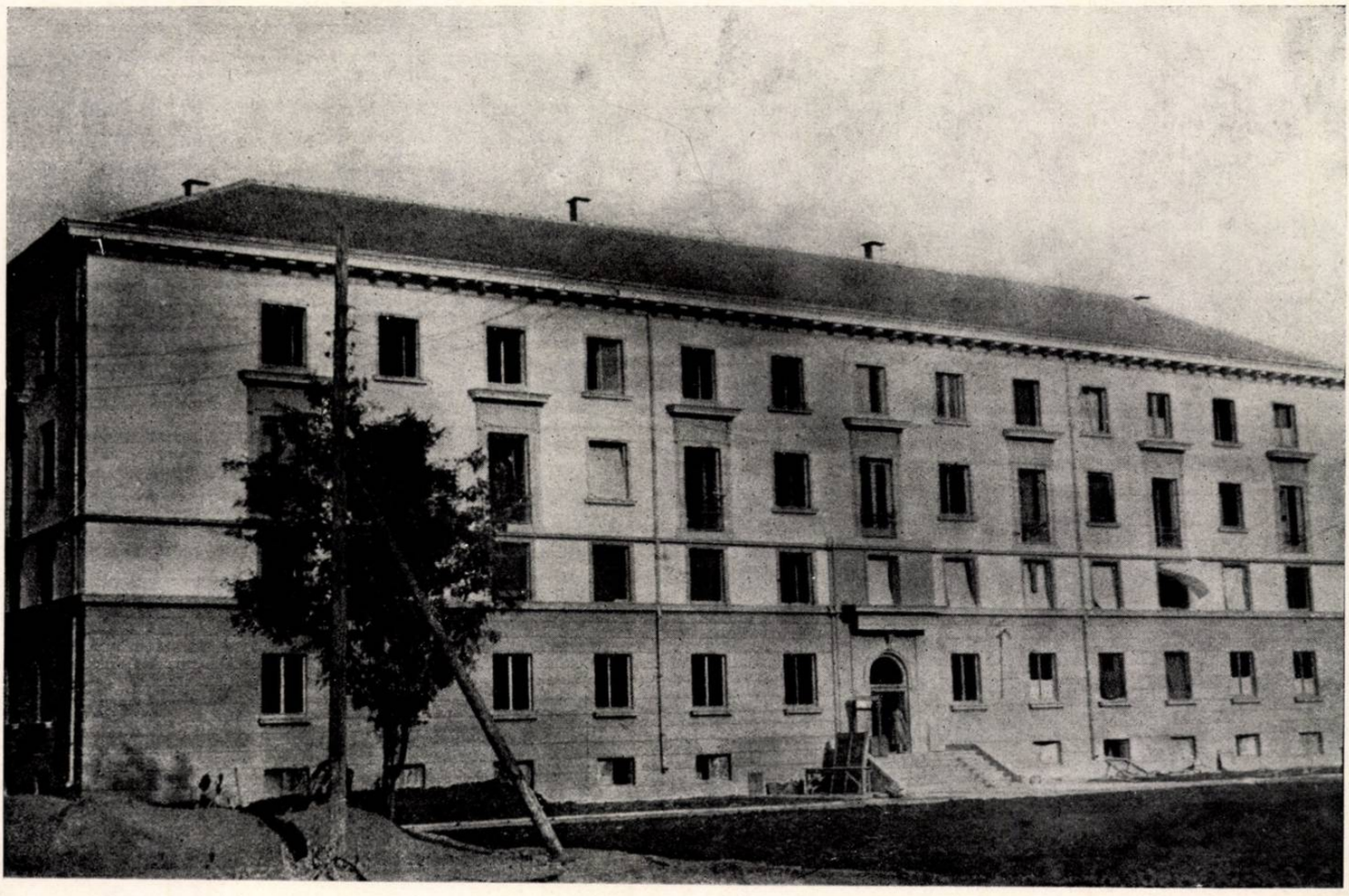

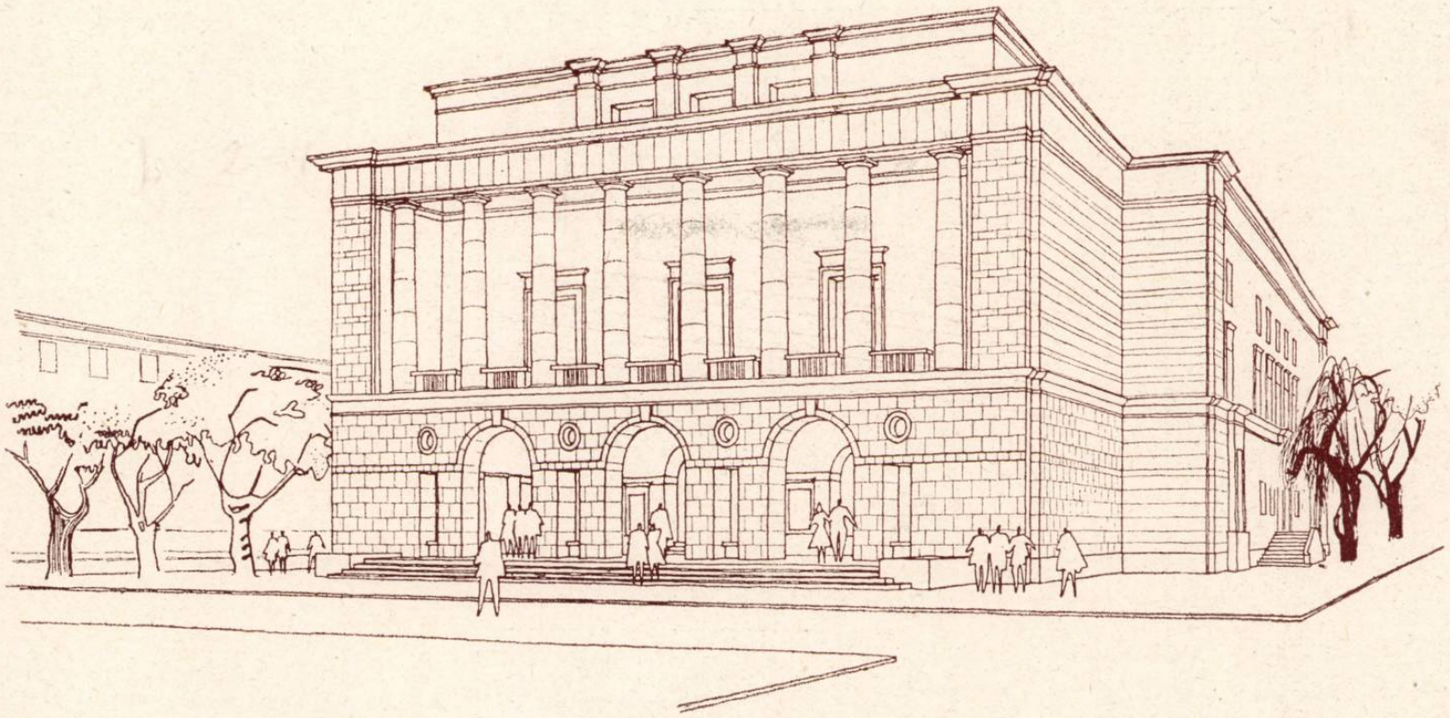
Bloc de locuințe — Detaliu intrare

Bloc de locuințe — Vedere

Cămin studențesc — Vedere

Arh. L. ISTRATE-STRULOVICI

RECONSTRUCȚIA TEATRULUI «MIHAIL EMINESCU» DIN BOTOȘANI

Teatrul « Mihail Eminescu » din Botoşani, înfiinţat de Costache Caragiale, are o veche tradiţie artistică.

Vechea clădire, concepută în stilul neoclasic al secolului al XIX-lea, cuprindea o sală cu parterul în formă de potcoavă, înconjurată de loji pe două niveluri şi o galerie la nivelul superior. Foaierul, plasat deasupra intrării, era de dimensiuni reduse, iar vestiarele erau inexistente.

Scena bine dimensionată — 21 × 11 m — avea două deschideri: una spre sală, iar cealaltă spre grădina de vară din spatele teatrului; anexele scenei erau însă cu totul nesatisfăcătoare.

Avariile cutremurului din 1940 şi bombardamentele din timpul celui de-al doilea război mondial au făcut clădirea complet inutilizabilă.

Reconstrucţia teatrului a început abia în 1949, cînd a fost înlocuită porţiunea de la intrare cu una mai încăpătoare, etajul căpătînd un foaier mai spaţios, iar la parter s-au mai construit de-a lungul sălii două degajamente laterale.

La reluarea lucrărilor de refacere s-a ridicat problema înzestrării teatrului cu toate anexele necesare unei bune funcţionări, atît ca spaţii, cît şi ca utilaj. De asemenea, s-a hotărît să nu se mărească suprafaţa construită în spatele scenei, pentru a se păstra, pe cît posibil, grădina de vară.

Compoziţia în ansamblu a fost subordonată elementului principal — sala — precum şi circulaţiei publicului spre sală, evacuării acesteia şi legăturii dintre sală şi foaier.

Întrucît sala va avea funcţiuni multiple: teatru, operă, concerte şi conferinţe, forma adoptată a fost aceea a unui amfiteatru. Această formă, pe lîngă avantajele de vizibilitate şi acustică, permite o legătură uşoară a sălii, atît cu holul şi degajamentele de la parter, cît şi cu foaierul de la etaj. Capacitatea teatrului este de 560 de locuri.

Partea superioară a amfiteatrului este terminată cu o colonadă ce se profilează pe un perete capitonat care îndeplineşte şi o funcţiune acustică.

Pereţii laterali sînt acoperiţi pînă la nivelul superior al gradenelor cu placaj de piatră artificială întrerupt de traforuri care formează o decoraţie de suprafaţă şi maschează porţiuni de tratament acustic. La partea superioară pe aceşti pereţi sînt plasate două balcoane-loji în care se regăsesc coloanele din fundul sălii şi ale căror parapete maschează proiectoarele laterale pentru scenă.

Plafonul sălii are ca element dominant o rozetă concavă de 9 m diametru, aurită şi decorată, avînd în centrul ei principala sursă de lumină a sălii. Restul plafonului va rămîne în întuneric şi va fi de culoare închisă. Această rozetă, detaşată de plafon, ascunde privirii spectatorilor şi poziţia unei baterii de proiectoare mobile pentru scenă, plasate în plafon. Manevrarea proiectoarelor se va face dintr-o cameră plasată în podul sălii.

Holurile şi foaierele vor avea finisajul pereţilor din piatră artificială şi calciovecchio, iar pardoselile din marmură.

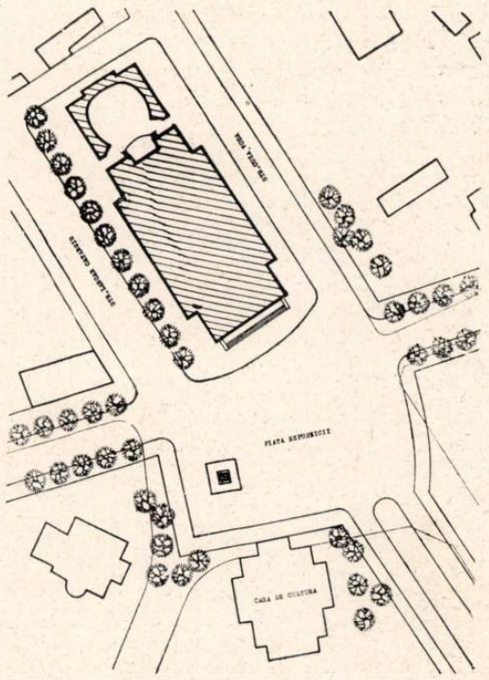
Decoraţia interioară, simplă, foloseşte profile trase din ipsos, iar elementele decorative sînt întrebuinţate numai acolo unde maschează tratamente acustice sau guri de introducere a aerului.

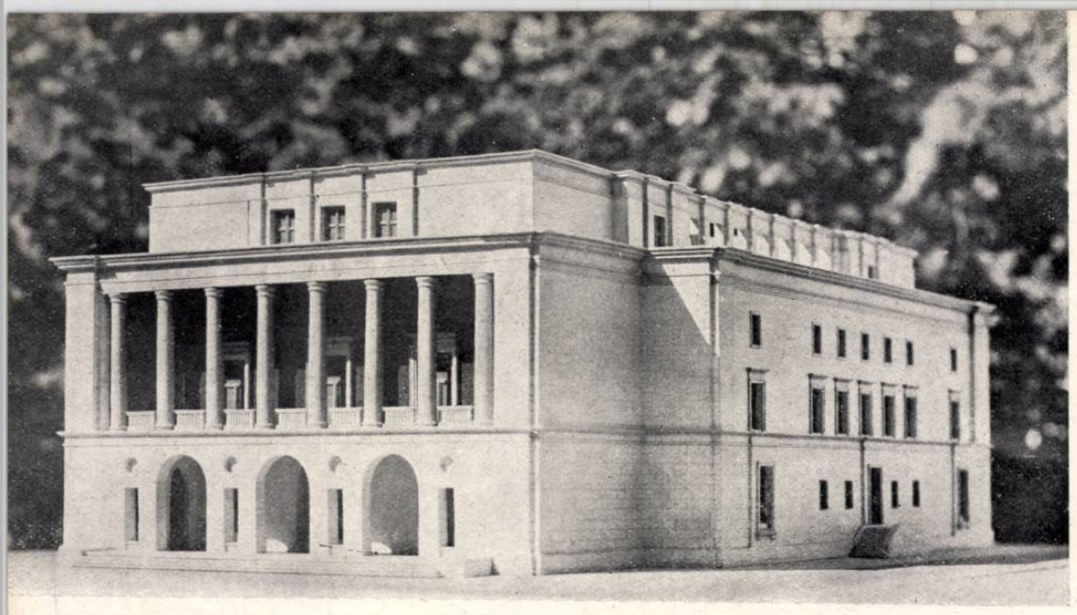
Aspectul faţadelor, inspirat din elementele de arhitectură ale vechii clădiri şi ale clădirilor înconjurătoare, deşi simplificat, nu va face notă discordantă în oraşul Botoşani. De altfel, acest oraş are — mai ales în centrul său — o unitate arhitecturală destul de rar întîlnită la alte oraşe din această parte a ţării.

Tratarea sobră a elementelor de faţadă a fost posibilă şi datorită faptului că toate profilele, soclul, cornişa, şambranele, coloanele şi o parte dintre pereţi vor fi executaţi din piatră de Vama (Cîmpulung Moldovenesc).

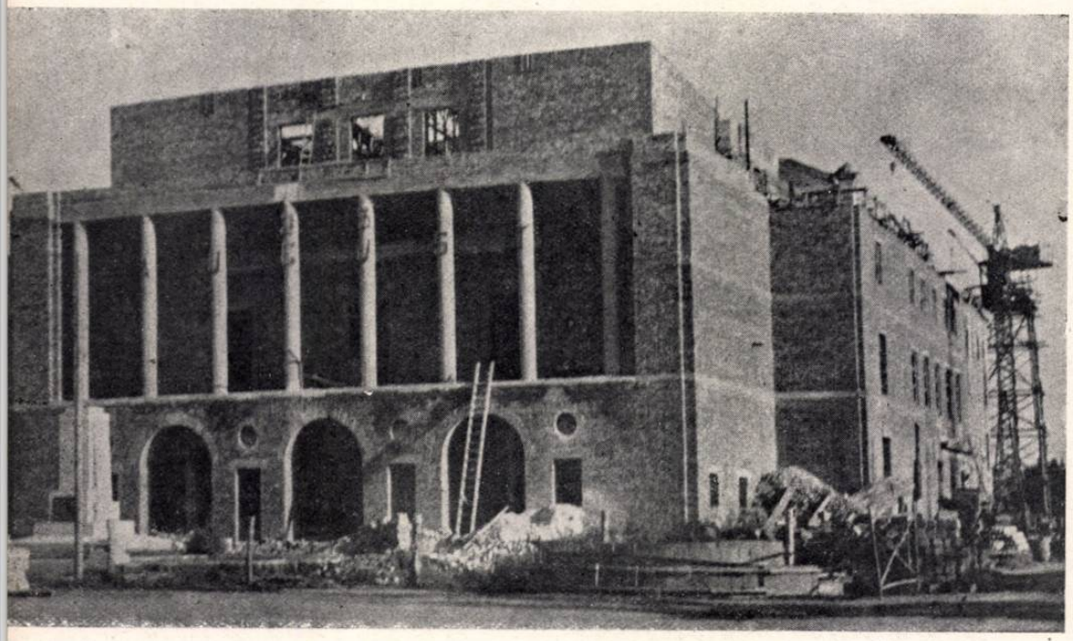
În general, proiectul de reconstrucţie a teatrului « Mihail Eminescu » din Botoşani îmbină spiritul tradiţional al acestui vechi lăcaş de cultură cu cerinţele unei funcţionări moderne.

Plan de situaţie

1

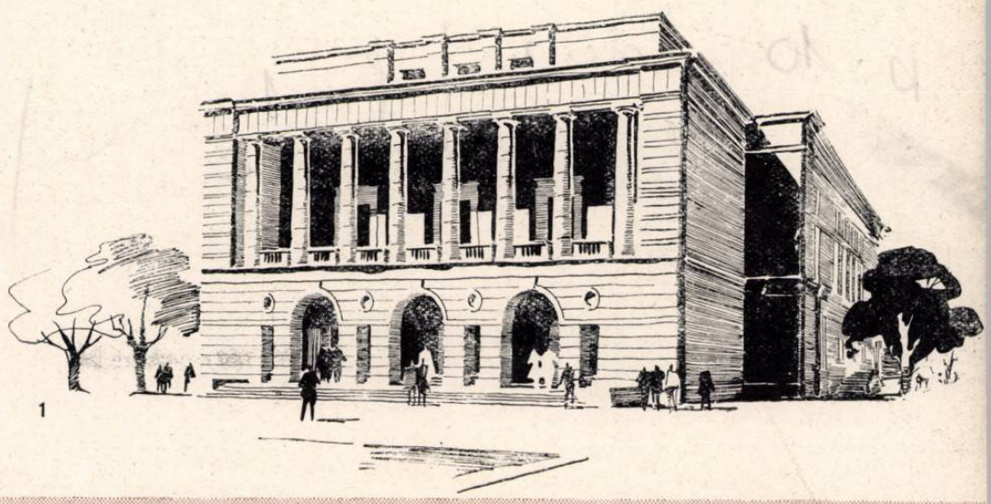
2

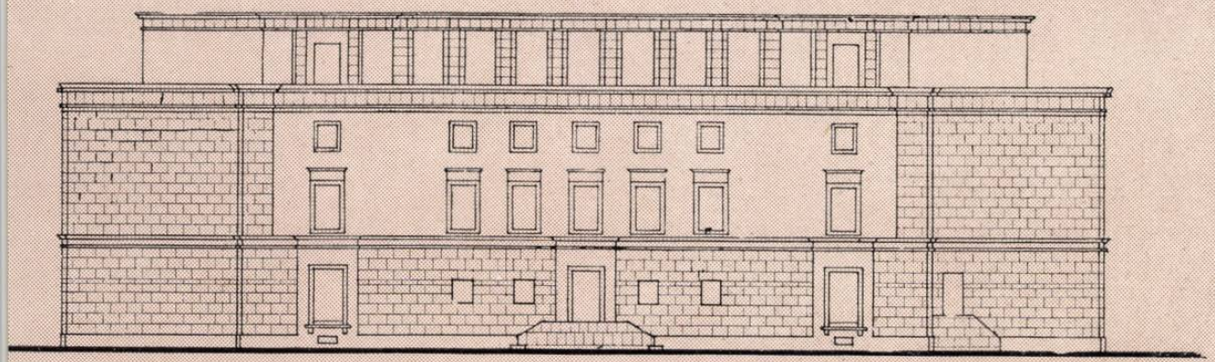
3

1. *Machetă*
2. *Clădirea teatrului în reconstrucție*
3. *Teatrul din Botoșani înainte de bombardament*

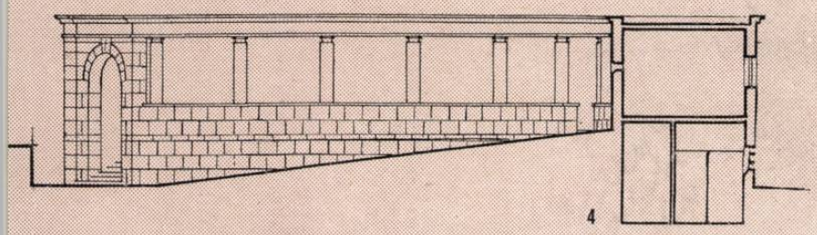
1. *Vedere perspectivă*
2. *Fațada laterală*
3. *Fațada principală*
4. *Secțiune prin grădina de vară*

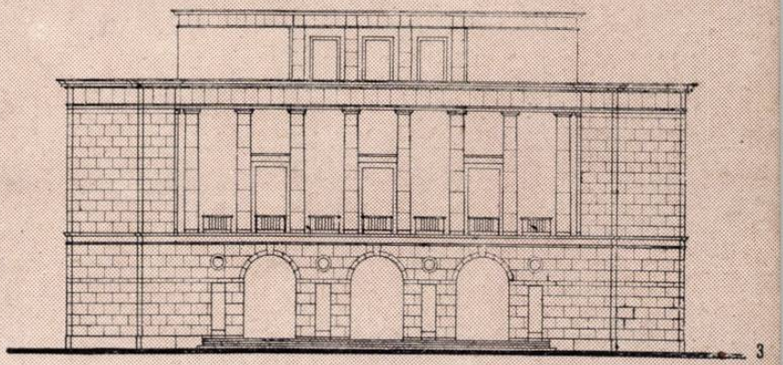
1

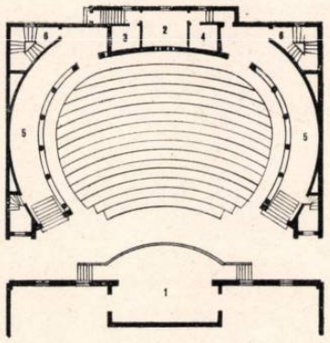
2

4

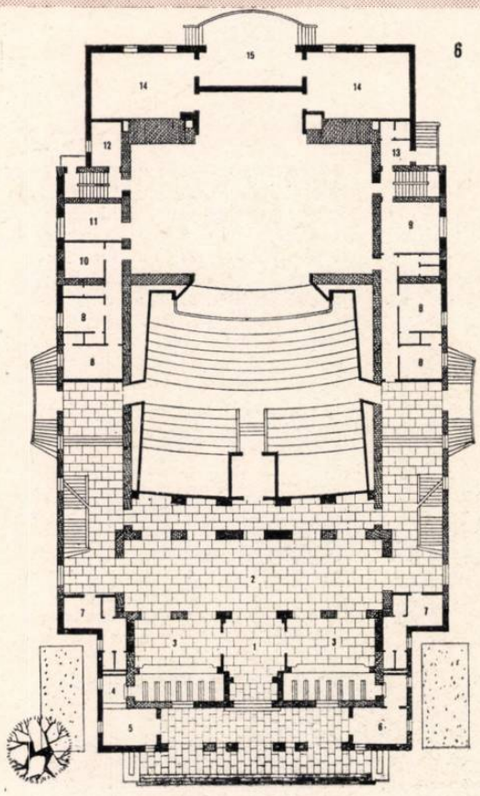

3

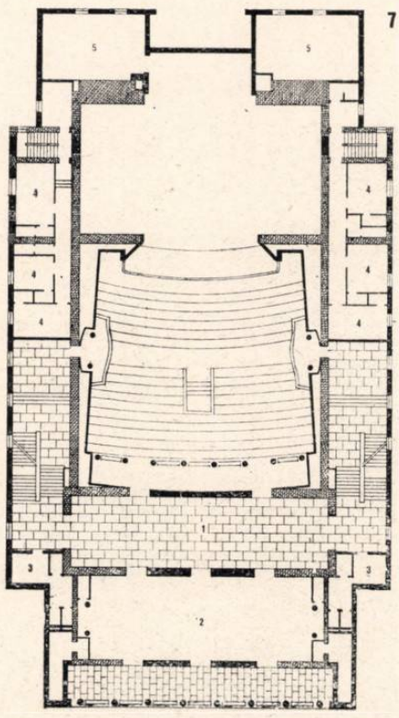
5

5. *Teatrul de vară — Plan*
1. *Estradă* — 2. *Cabină proiecție* 3. *Derulare* — 4. *Tablou electric* 5. *Galerie acoperită* — 6. *Scară spre w. c. (la subsol).*

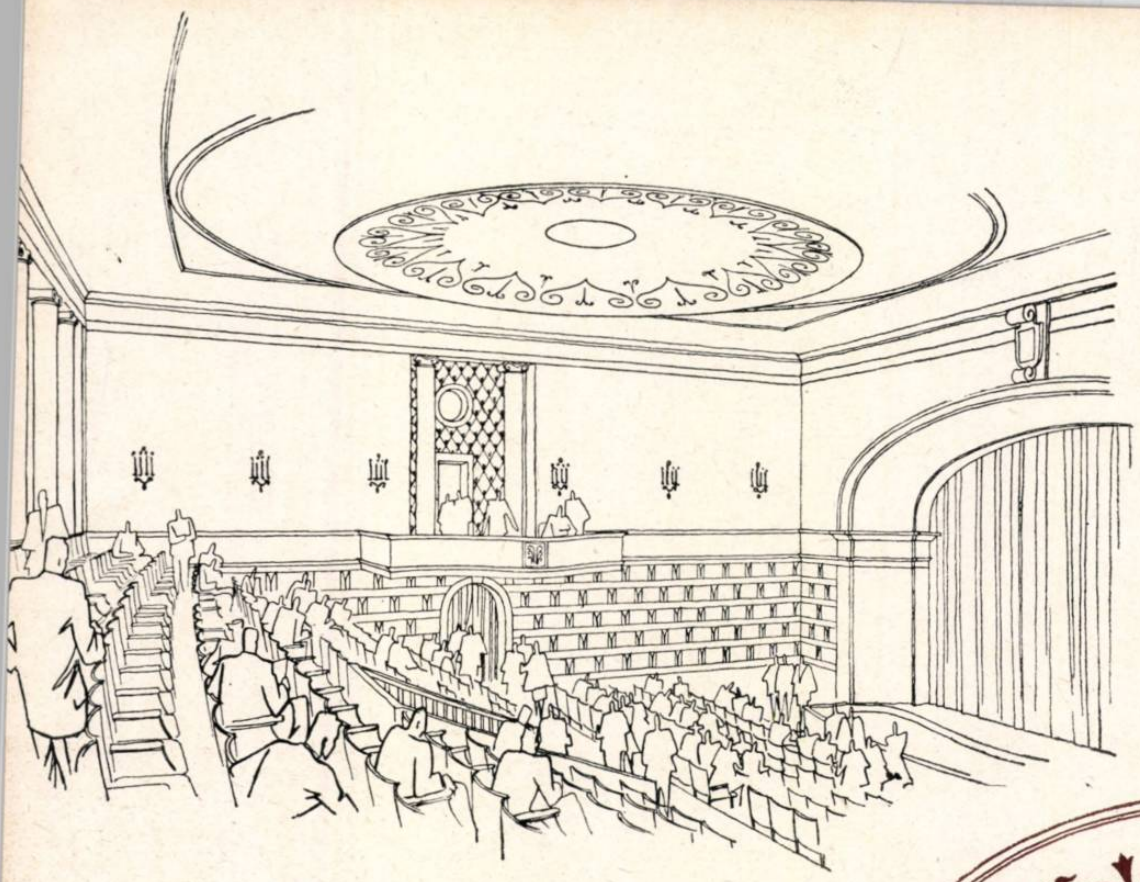
6

6. *Plan parter*
1. *Intrare* — 2 *Hol* — 3. *Vestiare* 4. *Casa de bilete* — 5. *Vestibulul casei de bilete* — 6. *Administrație* 7. *W.C.* — 8. *Cabine artiști* — 9. *Regrupare artiști* — 10. *Tablou general* 11. *Depozit + recuzită* — 12. *Mașiniști* — 13. *Intrare artiști* — 14. *Decoruri* — 15. *Estrada teatrului de vară Rampă de aducere a decorurilor.*

7

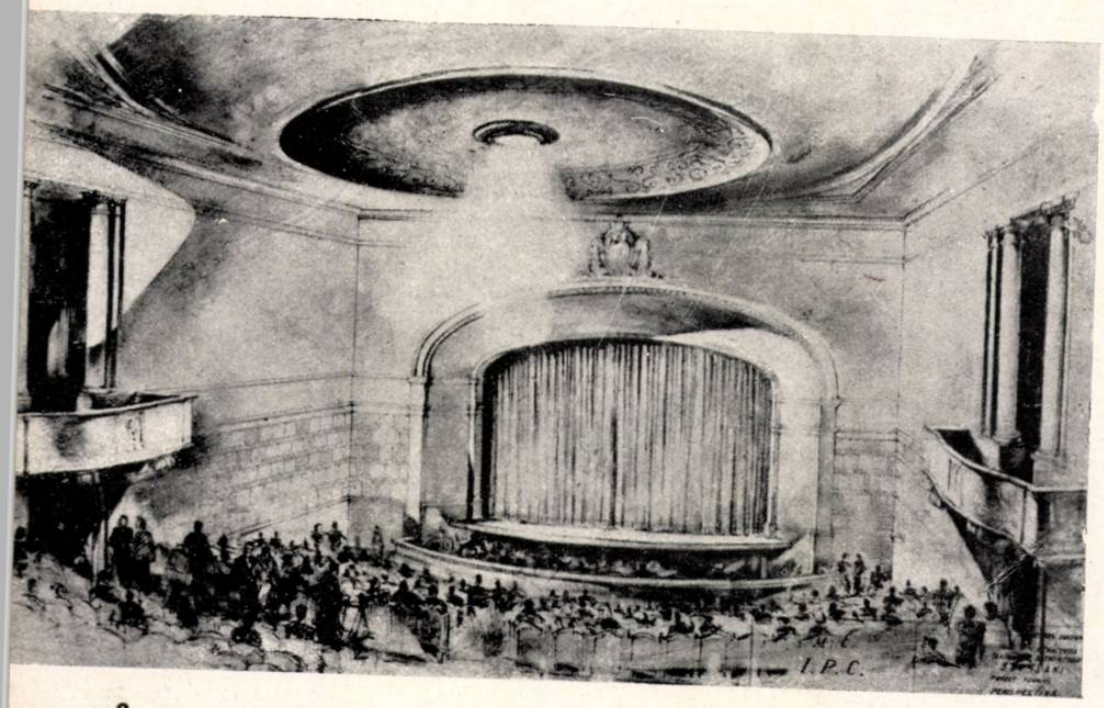
7. *Plan etaj*
1. *Galerie* — 2. *Foaier* — 3. *W.C.* 4. *Cabine artiști* — 5. *Gol depozit decoruri*

1

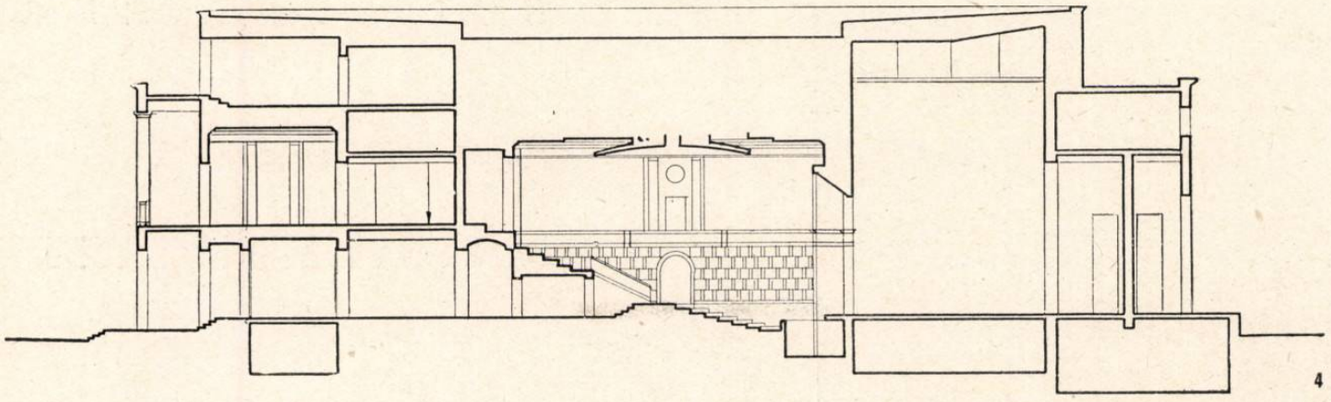

3

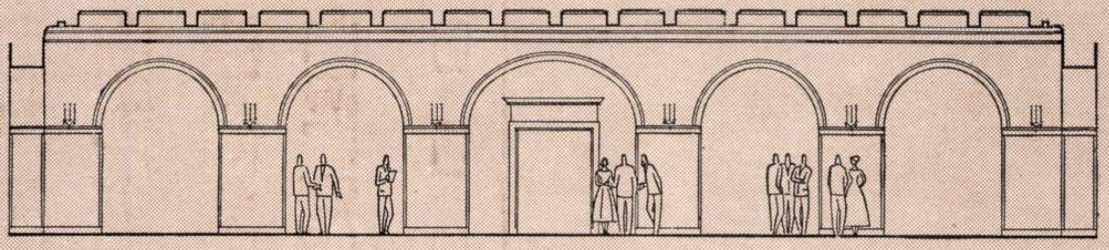

2

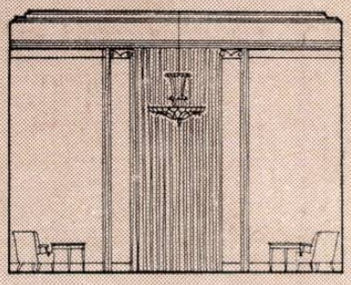
1. *Vederea sălii*
2. *Vedere spre scenă*
3. *Rozeta centrală pe plafonul sălii de spectacole*

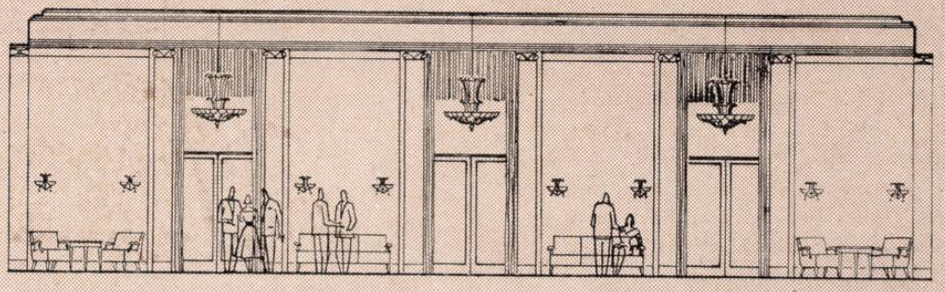
4

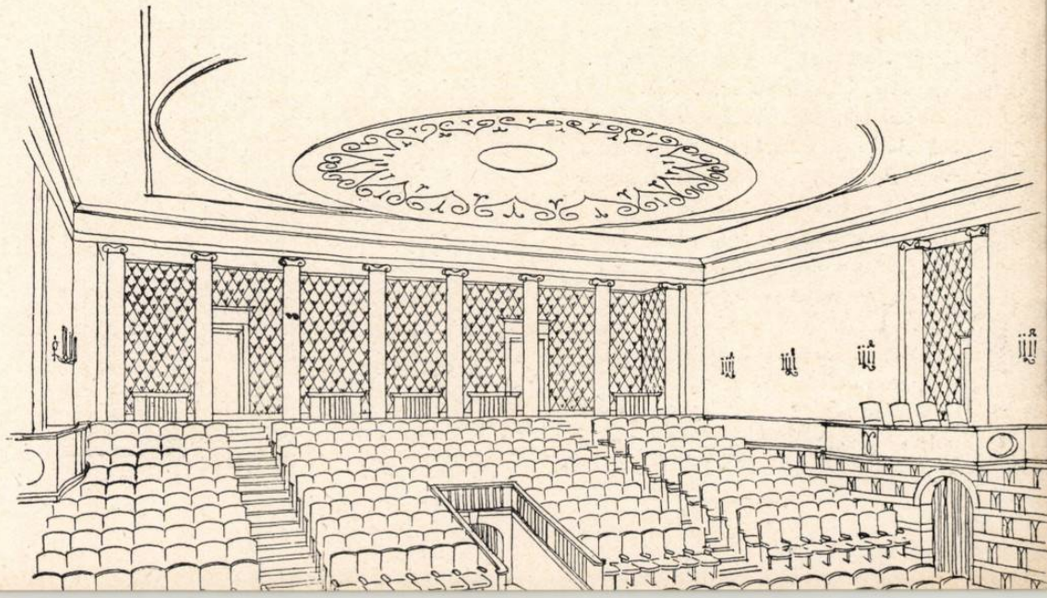
5

6

7

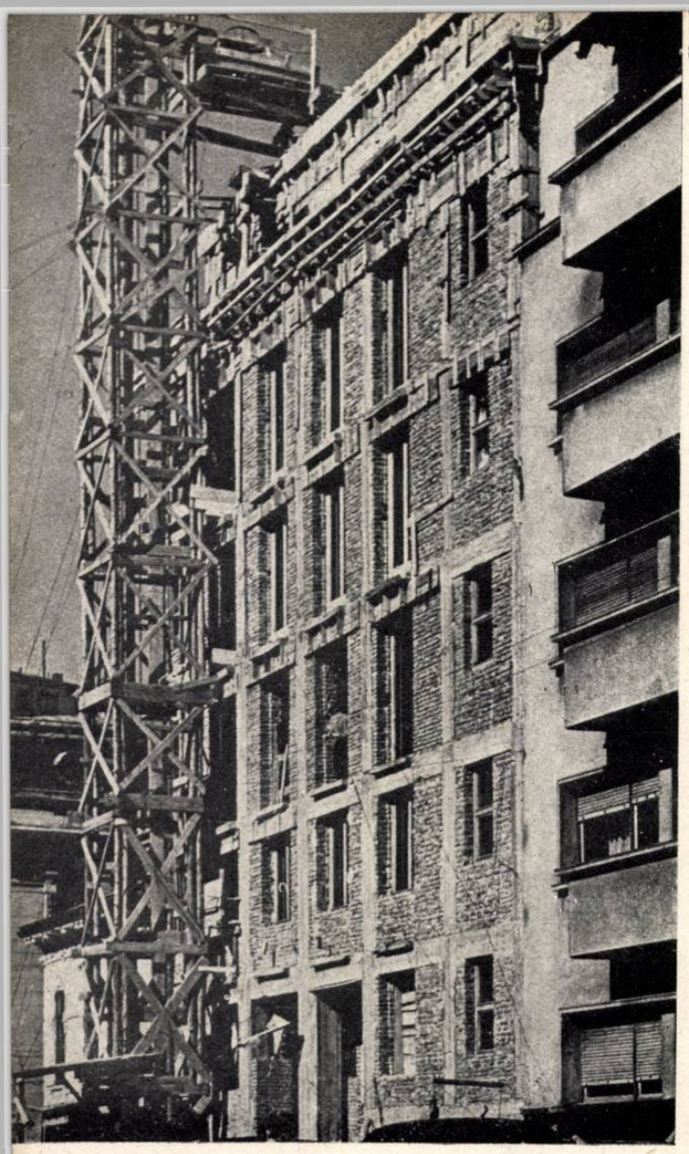
8

4. *Secțiune longitudinală*
5. *Secțiune prin holul teatrului*
6. *Secțiune transversală prin foaier*
7. *Secțiune longitudinală prin foaier*
8. *Vedere spre fundul sălii*

NOI BLOCURI DE

Arh. LAURENȚIU VASILESCU

BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA DIONISIE LUPU

Blocul în construcție

Pe fundațiile unei clădiri începute în str. Dionisie Lupu s-a proiectat în 1954 un bloc de locuințe pentru salariați.

La baza studiului preliminar au stat secțiunile tip din acea vreme, avîndu-se în vedere însă și faptul că blocul se află pe una dintre arterele centrale ale orașului.

Căutînd a se obține un minim de confort necesar s-au realizat pe fiecare nivel 3 apartamente compuse din două camere, hol, bucătărie și dependințe și o garsonieră de o cameră, baie, bucătărie și dependințe.

Clădirea este compusă pe 7 niveluri și cuprinde în total 25 de apartamente și garsoniere.

Apartamentele dinspre curte beneficiază de balcoane largi, iar cele dinspre stradă sînt prevăzute cu uși-ferestre care permit o legătură mai intimă cu exteriorul.

Toate bucătăriile vor fi utilate cu mobilierul fix necesar, iar în fiecare apartament sau garsonieră va fi o cameră prevăzută cu dulapuri fixe.

Construcția este din schelet de beton armat cu ziduri despărțitoare de cărămidă.

Cele două terase de la etajul 6 și etajul 7 sînt folosibile.

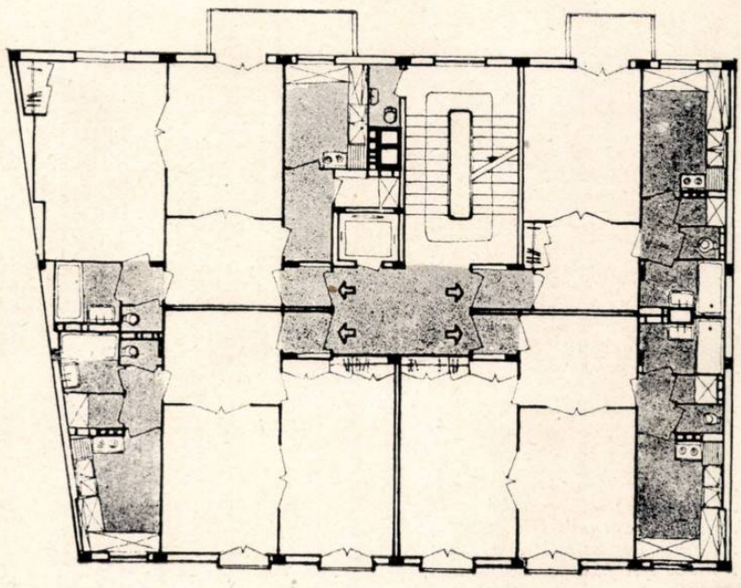
Băile, w. c.-urile și cămările sînt ventilate mecanic.

Blocul are încălzire centrală și crematoriu de gunoi.

Fațada principală

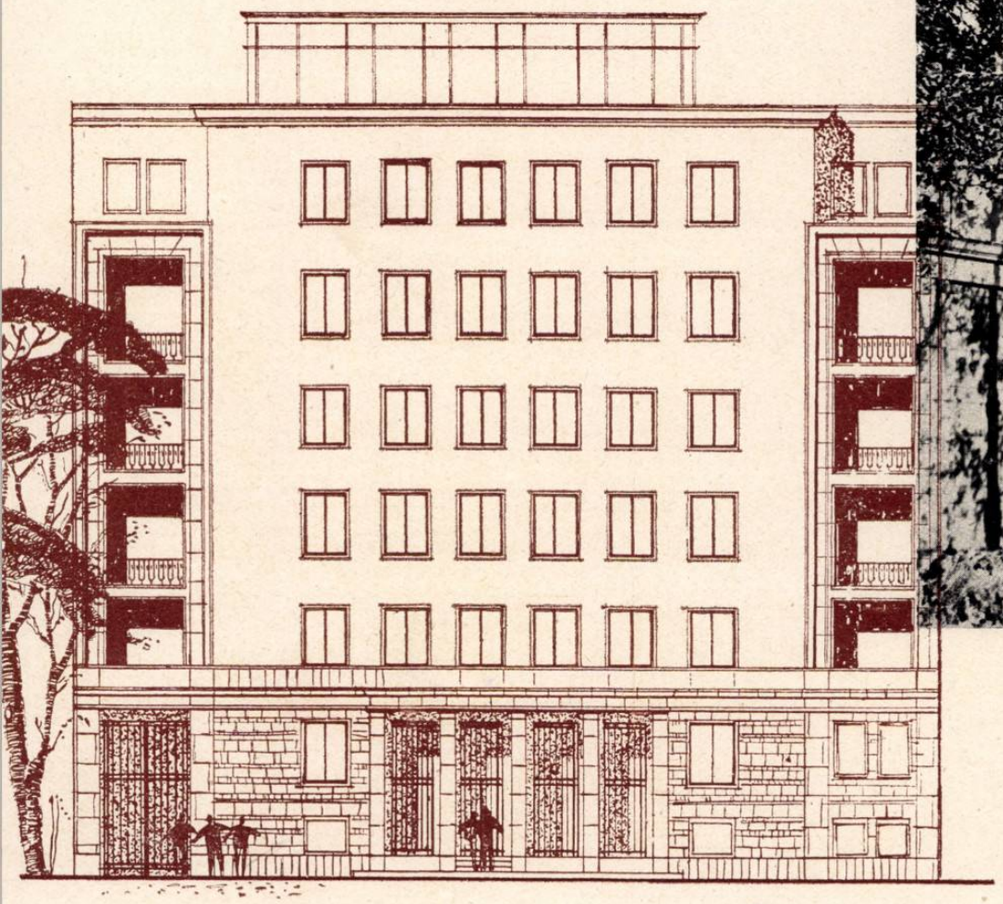
Plan etaj curent

LOCUINȚE IN BUCUREȘTI

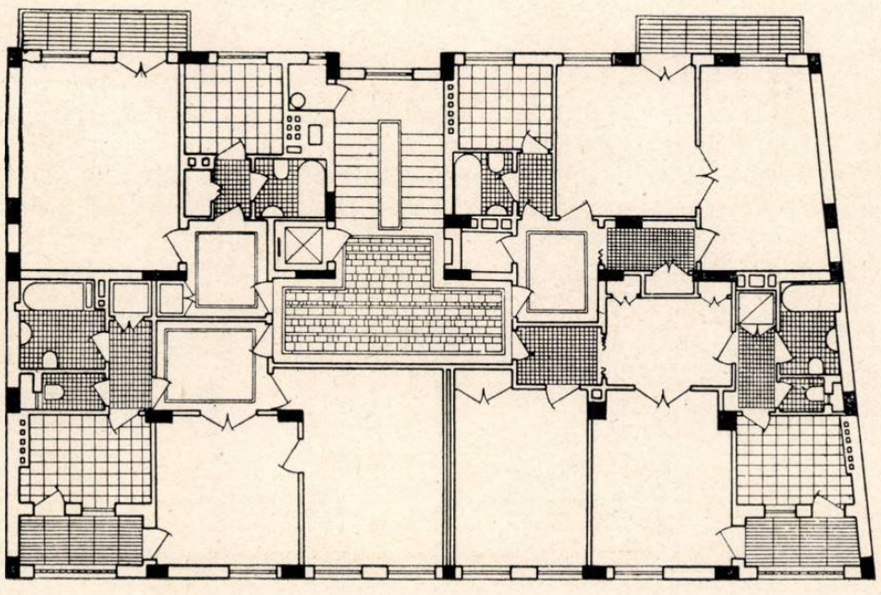
Arh. ZOLTAN GRUNDL

BLOC DE LOCUINȚE PE BULEVARDUL GHEORGHI DIMITROV

Fațada principală

Plan etaj curent

Vedere

Blocul de locuințe din b-dul Gh. Dimitrov a fost proiectat ținindu-se seamă de fundațiile existente și de placa de peste subsol, care fusese turnată și părăsită în 1946. S-au folosit toți stîlpii de beton existenți, făcîndu-se totuși unele consolidări și completări de stîlpi. S-a ordonat vechea rețea de stîlpi, căutîndu-se o tramă mai regulată și un ritm dictat de un plan rațional.

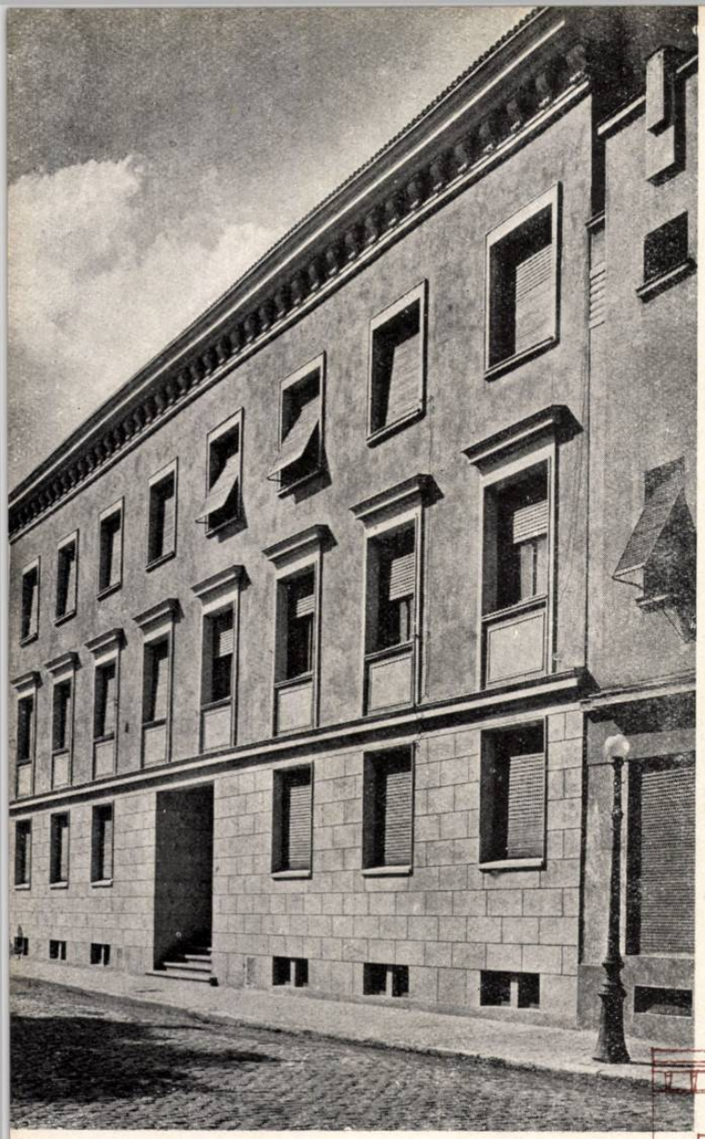
În timpul studiului pentru găsirea soluției optime s-a ținut seama de principiile care stau la baza compoziției unor apartamente tip. Astfel s-a ajuns la o soluție simplă, clară, care funcționează corect. Apartamentul tip se compune dintr-un vestibul și uneori și hol cu acces, atît spre partea de servicii, cît și spre camerele de locuit.

Gruparea serviciilor — baia cu bucătăria — a dus la economia instalațiilor sanitare. Fiecare apartament are, fie balcon, fie loggie, lucru care ridică confortul locuințelor. Loggiile spatioase dinspre stradă sînt accesibile, atît din camera de zi, cît și din bucătărie, ceea ce permite luarea mesei în timpul verii în aer liber.

Boxa tubului de cădere pentru evacuarea gunoaielor (luminată și ventilată direct) se găsește pe palierul intermediar.

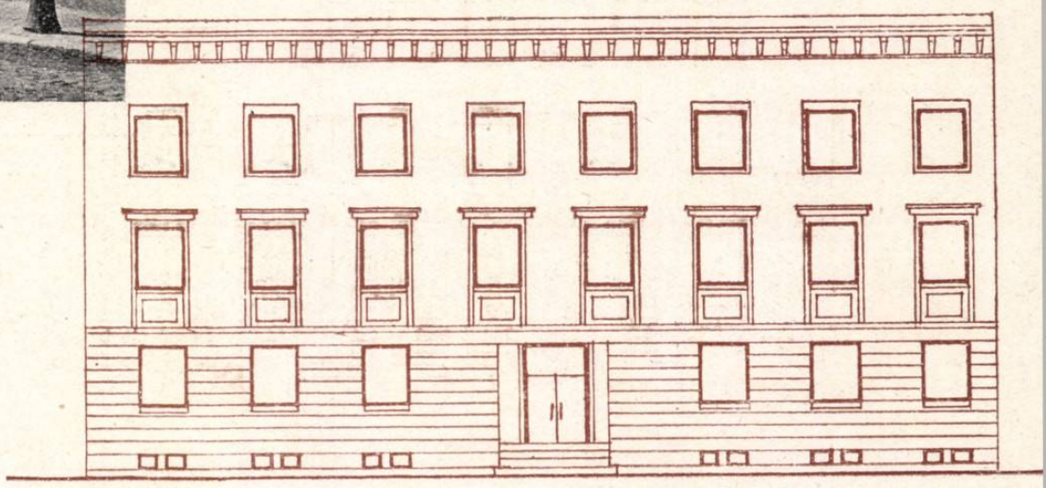
Terasa este accesibilă, fiind destinată odihnei locatarilor și chiar organizării de mici reuniuni tovărășești, vara. Terasa e prevăzută cu un mic bufet și w.c. S-a proiectat amenajarea unei pergole decorative, a unor jardiniere, bănci etc.

Blocul prezentat are o capacitate de 24 de apartamente și următoarea distribuție pe niveluri: *a*) subsol parțial: boxe; *b*) demisol: sala cazanelor, hidrofoare, păcură, apartament intendent; *c*) parter: cameră cărucioare, administrație, locuințe; *d*) etaj curent: 4 apartamente la scară; *e*) etaj 6 (parțial): motor ascensor, vas expansiune, spălătorie, uscătorie, bufet, terasă accesibilă.

Arh. JEAN ROSENBERG

BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA SLĂTINEANU

Fațada principală

Blocul, construit în regim închis, se întinde pe un front de 26 m și pe o adîncime de 12,75 m și cuprinde 10 apartamente și 2 garsoniere.

Datorită existenței pe teren a unei case care trebuia să fie evacuată și dărîmată, blocul urma să fie construit în două etape, în fiecare etapă cîte o jumătate.

Forma paralelogramică a terenului a impus adoptarea unei soluții care nu a ținut seama de secțiunile tip, partiul ales satisfăcînd și cerințele beneficiarului și posibilitatea realizării blocului în două etape.

Dispunerea celor două scări spre fațada posterioară a permis ca toate dormitoarele și camerele de zi să beneficieze de orientarea cea mai bună, S—SE, iar toate serviciile să fie orientate către curtea din spatele blocului, spre N—NV.

Fiecare apartament se compune din două camere — un dormitor și o cameră de zi — la care se accede dintr-un mic vestibul, și baie, bucătărie, cămară, luminate și ventilate direct și o terasă de serviciu.

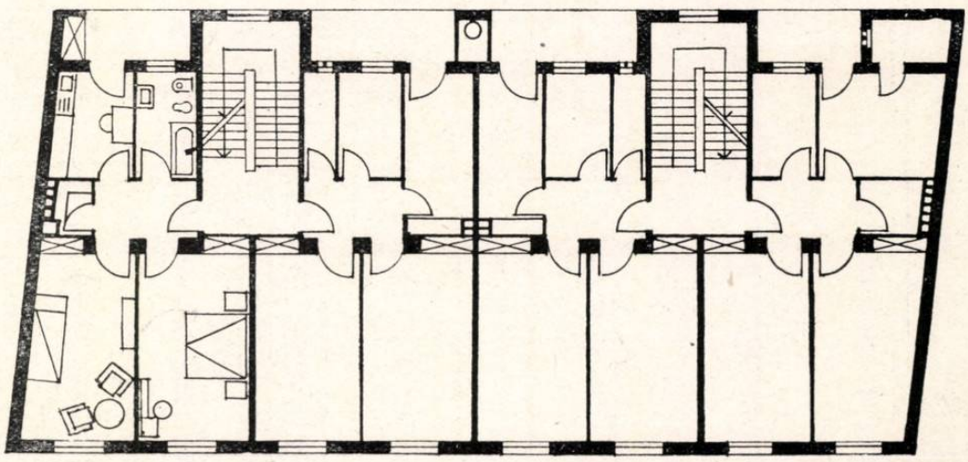
La parter, blocul are două apartamente identice cu cele de la etaje și două garsoniere compuse din vestibul, cameră, chicinetă, duș, w.c.

La subsol au fost prevăzute boxe pentru fiecare apartament, locuința portarului, sala cazanelor, spălătoria și uscătoria.

Sistemul constructiv adoptat este cu planșeu monolit pe ziduri portante.

Incălzirea este centrală, cu combustibil lichid și cu posibilitatea adaptării la rețeaua de gaze.

Plan etaj curent

În martie 1956 s-a început proiectarea, iar în iunie construirea unui bloc de locuințe pe str. Ana Davila.

Terenul și tema de proiectare au exclus folosirea secțiunilor tip.

Blocul cuprinde 14 apartamente și o garsonieră, locuință pentru portar și garaj pentru două autoturisme.

La fiecare palier sînt 4 apartamente, dintre care trei cu cîte două camere, baie și bucătărie și unul cu trei camere, baie și bucătărie.

Toate apartamentele sînt prevăzute cu loggii sau balcoane.

Incălzirea se face central, iar sistemul constructiv este pe zidărie portantă și planșee de beton armat monolit. Acoperirea se face în terasă circulabilă, avînd amenajate două dușuri și o pergolă.

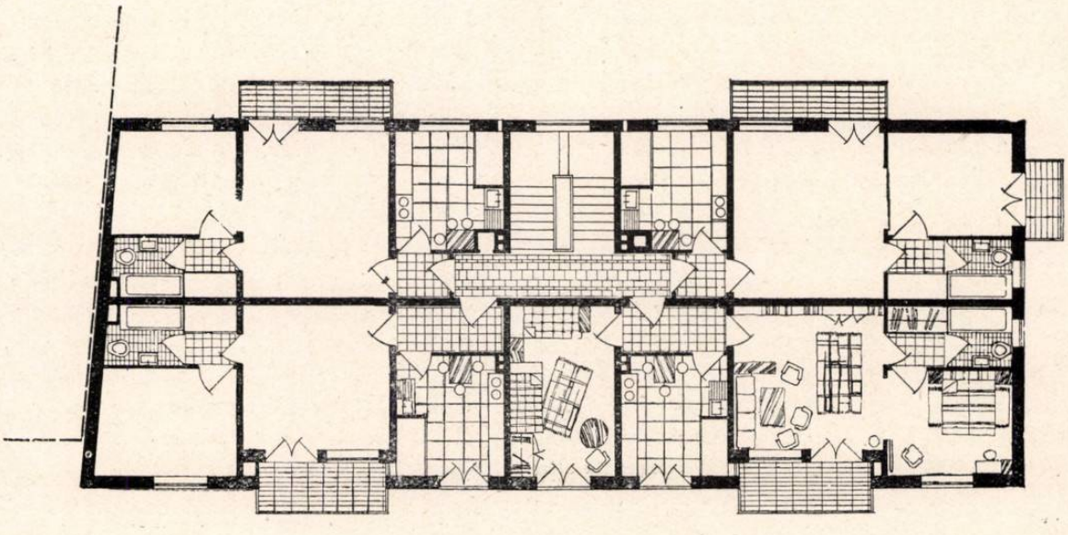
Arh. DAN IOANOVICI

BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA ANA DAVILA

Fațada principală

Plan etaj curent

CORINA NICOLESCU

ORAȘELE ȘI ARHITECTURA ÎN TRECUTUL REGIUNII SUCEAVA

« Drumul mare », care ca și odinioară taie crestele dealurilor înalte, urcînd de la Bacău spre Suceava și de aci mai departe pe la Cîmpulung spre Dorne, către Maramureș, leagă laolaltă o serie de localități și ținuturi vechi, cu un bogat trecut istoric și numeroase monumente de arhitectură feudală.

Popasurile pe care le oferă orașele și tîrgurile situate pe acest drum, sau învecinate lui, sînt, cele mai multe, așezări pline de amintiri istorice și urme de cultură materială datînd unele cel puțin din veacul al XIV-lea. În cele mai multe dintre ele, azi numai silueta elegantă a unui monument este mărturia vechimii lor. Timpul și mai ales oamenii au nimicit orice alte urme vizibile, iar construcțiile moderne, aglomerate dezordonat în centrul acestor orașe, răpesc de multe ori întreaga perspectivă și cadrul potrivit vechilor construcții medievale.

În sudul regiunii, pe apa Moldovei, se întinde azi un sat mare, cu casele ascunse între grădinile largi cu pomi fructiferi. Este fostul oraș Baia — « Civitas Moldaviensis » — cea mai veche capitală a Moldovei, datînd cel puțin de la sfîrșitul secolului al XIII-lea, întemeiat în legătură cu infiltrația populației săsești pe versantul estic al Carpaților. Satul de azi, oraș înfloritor în sec. XIV — XVI, decăzut treptat în veacurile următoare, este dominat la nord-vest de silueta bisericii Albe, azi izolată într-un cîmp pustiu. În inima lui se înalță impunătoare încă ruinele bisericii catolice din vremea lui Alexandru cel Bun. Aceste două edificii sînt singurele vestigii păstrate din construcțiile numeroase ale orașului înfloritor în secolele XIV—XVI, a cărui importanță economică pentru Moldova reiese atît de izbitor dintr-o faimoasă scrisoare a lui Ștefan cel Mare alcătuită îndată după bătălia care s-a purtat chiar pe ulițele lui.

O « cetățuie » apăra orașul spre sud; în apropierea ei se găsea biserica catolică a Sfintei Treimi; nu departe de biserica episcopală, ale cărei ruine se păstrează încă, exista în a doua jumătate a secolului al XIV-lea și o mănăstire franciscană; palisade de lemn cu șanțuri și valuri de pămînt înconjurau orașul, ținînd locul fortificațiilor de piatră. Porți străjuite de turnuri de veghe făceau posibilă comunicarea tîrgului cu căile principale. Lemnul era stăpîn în întreaga arhitectură a orașului, cu locuințele dese dispuse pe străzi radiale, care se concentrau în piața circulară din jurul catedralei. În jurul acestui impunător edificiu de piatră pulsa, desigur, în micile prăvălii și ateliere, întreaga activitate a meșteșugarilor și negustorilor sași și romîni. Ruinele de azi, care se înalță în mijlocul unui bătrîn parc cu copaci de sute de ani, evocă proporțiile și silueta unui monument impunător, solid construit din piatră brută, cu frumoase console și nervuri profilate care susțin bolțile. Este un edificiu asemănător celor contemporane din Transilvania. Spre nord-vest, pe locul unde era probabil cartierul băștinașilor moldoveni, biserica rămasă nepictată, de aceea « Albă », datînd și ea din prima jumătate a secolului al XV-lea și restaurată de Ștefan cel Mare, sugerează azi numai prin siluetă și proporții stilul arhitecturii acelei epoci. Nu departe de biserica catolică, în inima satului, ascunsă de brazi, este biserica lui Rareș, amintind prin pridvorul deschis, cu etaj, care o precede, pe cea a Părhăuților de lîngă Suceava. Asemenea monumente își găseau locul firesc într-o așezare bogată, unde opulența marii negustorimi medievale se sprijinea pe activitatea unor pături variate de producători. Într-adevăr, documentele vremii menționează o moară de sfărîmat minereuri, a cărei existență ne amintește că însuși numele de Baia (Banya) desemnase la început o mină metaliferă; apar, dealtminteri, și numeroase mori de cereale, sladnițe, pive etc., legate desigur de o remarcabilă dezvoltare a agriculturii în satele învecinate. Baia concentra atît de puternic viața economică a întregului ținut înconjurător și era atît de mult apreciată de Ștefan cel Mare, încît catastrofa suferită prin arderea ei din 1467 păruse a primejdui întregul venit al visteriei. Aprecierea domnului este confirmată indirect de cuprinsul corespondenței pe care o poartă orășenii din Baia cu cei din Transilvania pentru cele mai variate detalii ale negoțului sau ale meșteșugurilor. Toate acestea întregesc și nuanțează imaginea unuia dintre cele mai puternice centre orășenești din epoca de înflorire a Moldovei.

Fălticenii alăturați, tîrg recent de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, dezvoltat pe temeiul unor sate bogate și vechi din jur, sînt lipsiți de amintiri și de monumente. În schimb, satele din apropiere — Rotompănești, Bogdănești, Boroaia, Sasca etc. — sînt toate vechi, măcar de la sfîrșitul secolului al XIV-lea, cu un trecut pe care-l dovedesc, atît mărturiile scrise, cît și urmele de cultură materială de pe teritoriul lor.

Dincolo de Fălticeni, la 20 km, la extremitatea estică a podișului care se înalță între rîurile Moldova și Suceava, într-o așezare pitorească, în amfiteatru, este situată Suceava, cel de-al doilea oraș vechi și important al Moldovei. De departe, spre vest, orașul este străjuit de mănăstirea Zamca, a cărei siluetă cu turnul porții și al paraclisului domină din depărtări și vestește prezența Sucevei. Apar apoi, treptat, dintre pometuri, turlele celorlalte monumente: acoperișul unduios cu multe pante al bisericuței Beizadelelor, nu departe de care se înalță, dominînd centrul orașului, turnul puternic și impunător al bisericii sf. Dumitru. Acoperișurile de țiglă colorată, ale bisericilor sf. Gheorghe și Mirăuți, apar ca două pete vii, între toate celelalte, de șindrilă, înnegrite de vreme. Ele amintesc restaurările pe care le-au suferit la sfîrșitul veacului trecut.

Turnul de veghe, învecinat la est cu biserica sf. Dumitru, înghesuit acum de clădirile aglomerate în jurul lui, în trecut era, desigur, ca și biserica, legat de complexul de construcții al curții domnești care se întindea spre sud-estul orașului. Grădini spațioase în terase, organizate în stil italian, coborau în valea actualului Șipot, unde se afla și baia domnească. Înfloritoare în secolele XV—XVI, în vremea cînd însuși orașul Suceava deținea rolul de capitală și de centru economic și administrativ al Moldovei, ca cea mai de seamă etapă a negustorilor lioveni, curtea domnească decade treptat, cu excepția unei vremelnice perioade de nouă strălucire către mijlocul veacului al XVII-lea. Puținele urme arheologice recent descoperite vădesc existența aici a unei construcții înconjurate de puternice ziduri de incintă. Interioarele, al căror plan n-a putut fi încă determinat, erau însă bogat ornamentate, cu mult lux, dovedit prin prezența plăcilor smălțuite de sobe și prin decorația pereților din secolul al XV-lea, cît și prin faianța musulmană utilizată în același scop în secolul al XVII-lea. Și în orașul Suceava, ca și în celelalte așezări moldovenești, arhitectura în lemn a jucat un rol important, chiar precumpănitor față de construcția în piatră. Orașul era fortificat cu întărituri de lemn și pămînt; casele populației de negustori și meșteșugari erau tot de lemn și paiantă; bisericile, în afară de cîteva de zid, erau tot de lemn. Piatra pare a fi fost rezervată, în genere, în orașe, mai ales construcțiilor domnești: biserici, palate și cetăți.

Deplina asigurare contra incursiunilor de pe valea Sucevei o reprezintă cele două cetăți înălțate la extremitățile podișului pe care se întinde orașul: Cetatea de Scaun, situată la est, impunătoare și azi, deși tare ruinată, înfiptă

Biserica sf. Treime din Siret

Situată în inima vechiului oraș Siret, biserica sf. Treime a fost desigur paraclis de curte domnească. Construită la mijlocul secolului al XIV-lea, ea este, împreună cu biserica sf. Nicolae Domnesc din Rădăuți, cel mai vechi monument de arhitectură din Moldova. Acest monument constituie prototipul unei serii întregi de construcții din secolul al XV-lea, la care principiile de decorație mai evoluate rămîn însă aceleași

1. *Biserica sf. Treime din Siret.*

2. *Detaliu de fațadă — Absida sudică. Parament de piatră brută decorat cu mici discuri de ceramică smălțuită și cu un brîu de cărămizi în zimți de fierăstrău*

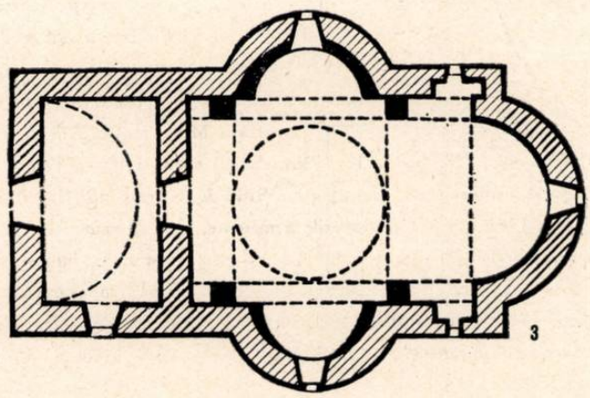
3. *Planul bisericii sf. Treime din Siret (după prof. arh. H. Teodoru) Biserica este asemănătoare ca plan și sistem de boltire cu monumentele din Țara Românească din secolul al XIV-lea*

1

2

3

pe o stîncă abruptă la poalele căreia curge pîrăiașul Cacainei, și Cetatea de Apus sau a Scheii, solid construită pe coama unui bot de deal înalt înconjurat la poale, spre est, de rîul Suceava și spre nord-vest de pîrăul Scheia.

Cetatea de Scaun, formată dintr-un nucleu originar din veacul al XIV-lea, de plan rectangular cu turnuri paralelipipedice la colțuri și pe mijlocul laturilor incintei, mărită în veacul al XV-lea cu o nouă pînză de ziduri și bastioane semicirculare, a jucat cel mai important rol în viața militară a orașului și a întregii țări, în secolele XV—XVI, fiind totodată și o somptuoasă reședință domnească. Fragmentele de capiteluri, nervuri, chei de boltă sculptate, ca și numeroasele plăci de sobă și de decorație interioară, plăcile pavimentare bogat împodobite, sînt dovada existenței aici a unui adevărat palat, în cadrul căruia posibilitățile de apărare s-au îmbinat cu acelea de confort și lux.

Întinderea orașului Suceava în secolele XIV — XV se limita probabil la o zonă destul de restrînsă, marcată pînă azi de prezența bisericii Mirăuților, a Cetății de Scaun și a mănăstirii sf. Gheorghe spre sud-est și de mănăstirea Adormirii Maicii Domnului, datînd din prima jumătatea a secolului al XV-lea, spre nord-est. Extinderea spre vest a orașului, care avea ca centru curtea domnească cu biserica învecinată sf. Dumitru, unde la o anumită epocă era și piața, s-a făcut treptat și într-o perioadă relativ recentă. Biserica Vascreseniei, de lîngă parcul orașului de azi, altădată de lemn, reconstruită în zid de soția lui Rareș era la acea vreme mărginașă, marcînd oarecum limita vestică a tîrgului.

În afară de edificiile dintre care s-au amintit numai cele mai de seamă și mai vechi, în orașul Suceava se mai păstrează încă, în unele cartiere, case interesante datînd din veacul al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Precedate de un foișor înălțat pe o pivniță, care comunică cu o tindă la dreapta și la stînga căreia se deschid cîte două încăperi, cu acoperișul de șindrilă caracteristic regiunii de deal și de munte, aceste construcții sînt în realitate niște case țărănești evoluate, cu planul mai dezvoltat, adaptate cerințelor orășenești.

Satele din jurul Sucevei: Bosanci, Dărmănești, Pătrăuți, Părhăuți, Sîntilie, Zăhărești etc., și ele vechi, sînt interesante, atît pentru arhitectura locuinței populare, păstrînd tipuri vechi și originale, cît și pentru monumentele feudale existente în unele dintre ele. Adevărate avanposturi ale orașului, se ridicau altădată mănăstirea Sîntilie, din care se mai păstrează azi numai biserica, Hagicadarul pelerinajelor armenești, mănăstirea de maici a Pătrăuților, menită să adăpostească răniții din lupte, și adevărata cetate a Dragomirnei, mănăstire fortificată de la începutul secolului al XVII-lea.

Spre nord de Suceava, pe drumul ardelean al Dornelor, se înlănțuie vechile sate din veacurile XIV și XV, cu curțile domnești sau boierești și nu departe de ele mănăstirile. Părhăuți, ctitoria lui Gavrilă Trotușanul, construită desigur pentru o curte învecinată; curtea încă nelocalizată de la Pîrtești, aceea de la Solonț, cît și aceea a vornicului Oană de la Humor, formau odinioară popasurile drumului, care de la satul Moldovița, actuala Vama, se îndrepta spre nord-vest, spre Bistrița Năsăudului. La Moldovița era unul dintre importantele puncte vamale spre Transilvania, de al cărui venit beneficia mănăstirea Moldovița, construită în primii ani ai veacului al XV-lea. Pe malul pîrăului Ciumîrna, cîteva ziduri ruinate marchează doar planul treflat al acestui vechi monument al Moldoviței

1

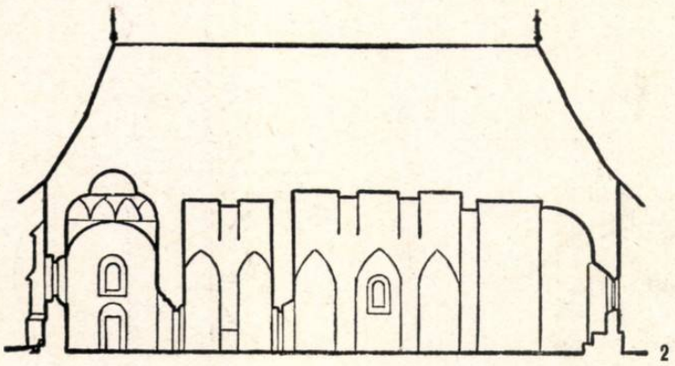
Biserica episcopală sf. Nicolae Domnesc din Rădăuți

Construit la mijlocul veacului al XIV-lea, monumentul originar — după tradiție, de lemn — este atribuit lui Bogdan I. Reconstrucția în piatră a edificiului datează, desigur, tot din secolul al XIV-lea. Pridvorul de la vest este adăugat în anul 1559 de Alexandru Lăpușneanu. O boltă solidă de piatră semicilindrică se înalță pe nava centrală a bisericii. Monumentul adăpostește mormintele primilor Mușatini, cu remarcabile pietre sculptate de meșterul Ian în epoca lui Ștefan cel Mare. Cu excepția cadrului ușii pronaosului, original, celelalte cadre de uși și ferestre sînt refăcute în secolele XVI și XVII

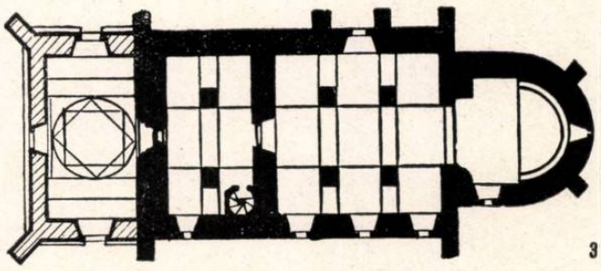
1. *Biserica sf. Nicolae Domnesc din Rădăuți.*

2. *Secțiune longitudinală*

3. *Planul bisericii sf. Nicolae Domnesc din Rădăuți. Plan bazilical cu 3 nave împărțit prin pereți transversali, în naos și pronaos*

2

3

în vecinătatea căruia se înalță edificiul lui Rareș, biserica înveșmîntată în pictură de sus pînă jos, în cadrul unei incinte rectangulare cu ziduri puternice și turnuri de colț, și cu casa egumenească în colțul de nord-vest.

Tot de la Suceava, drumul spre nord-est, trecînd pe la Rădăuți — vechi sat cu reședință episcopală și curte domnească — ajunge în orășelul de azi al Siretului. Siretul, ca și Baia și Suceava, este un oraș al trecutului. Vechi centru economic important, încă din veacul al XIV-lea, una dintre capitalele Moldovei sub Mușatini, Siretul a fost înzestrat odinioară cu numeroase și impunătoare monumente. Un bot de deal abrupt amintește prin configurație și nume de o veche fortificație, «Gorodiște»; din cetatea de piatră a lui Latcu se mai păstrează urme de ziduri îngropate în pămînt; din vechea curte domnească a mai dăinuit pînă astăzi numai biserica sf. Treime; pe locul bisericii sf. Ioan Botezătorul se înalța în prima jumătate a veacului al XIV-lea o mănăstire franciscană. Toate acestea sînt azi numai amintiri, înregistrate de texte, pe care viitoare cercetări arheologice le-ar putea transforma în realități vii, vorbitoare pentru întregirea cunoștințelor despre viața și construcțiile secolului al XIV-lea.

Rădăuții păstrează cel mai vechi monument din Moldova, biserica sf. Niculae Domnesc, locul de îngropare al Mușatinilor, care, cu excepția unui adaos de la Lăpușneanu, datează de la mijlocul veacului al XIV-lea. Ea amintește prin planul și structura bolților trăsăturile caracteristice unui monument romanic.

Succedînd construcțiilor de lemn, de la care mai păstrează și unele elemente, monumentele de zid ale Moldovei au evoluat în legătură cu arhitectura romanică din Transilvania și Polonia și cu cea sîrbo-bizantină din Țara Romînească și lumea balcanică. În Moldova se generalizează cu vremea, în construcțiile bisericilor, mai ales planul treflat de la sf. Treime din Siret, cu o cupolă centrală înălțată deasupra naosului. Cupola, la monumentele lui Ștefan cel Mare, formată dintr-o semicalotă înălțată pe un tambur poligonal în exterior și cilindric în interior, tinde să se înalțe prin sistemul arcelor piezișe suprapuse. Astfel, aceste monumente, deși au proporții reduse, par că închid în ele, uneori, un spațiu imens. Un pridvor, de obicei deschis în veacul al XVI-lea, și camera îngustă a mormintelor, dispusă între naos și pronaos, tind în epoca lui Rareș să modifice proporțiile edificiului, fapt care are ca urmare imediată și înălțarea lor. Caracteristice pentru acest tip de construcții sînt bisericile mănăstirilor Probota, Humor și Moldovița.

Dimensiunile, mai ales într-o primă fază, în secolele XIV-XV sînt în general reduse și proprii unor edificii destinate să primească relativ puțină lume, prin funcțiunea lor de paraclise pe lîngă curțile domnești ori boierești sau de biserici mănăstirești. Piatra brută și bolovanii de rîu înecați într-un mortar foarte rezistent constituie principalul material de construcție; cărămida este rezervată bolților, arcelor, glafurilor de uși și ferestre, arcadelor și ocniților exterioare. Piatra cioplită este utilizată numai la socluri, la colțurile edificiului și contraforți. Acoperișurile unduioase de șindrilă, aidoma cu acelea ale locuințelor sau bisericilor de lemn, cu coama înaltă și streașinile late, adecvate climei aspre cu multe ploi și zăpezi, dau o notă cu totul originală acestor construcții. Ele accentuează o trăsătură proprie monumentelor moldovenești, pe care de altfel au relevat-o unii cercetători, și anume aceea a dezvoltării lor pe un temei străvechi al arhitecturii în lemn.

Podoaba sculpturală este redusă la un mic număr de elemente: muluri, torsade, ciubuce, brîie, rar console și capiteluri decorate, și acestea într-o perioadă mai recentă, începînd din veacul al XVII-lea. În schimb, decorația ceramică, atît de caracteristică pentru monumentele secolelor al XIV-lea și al XV-lea,

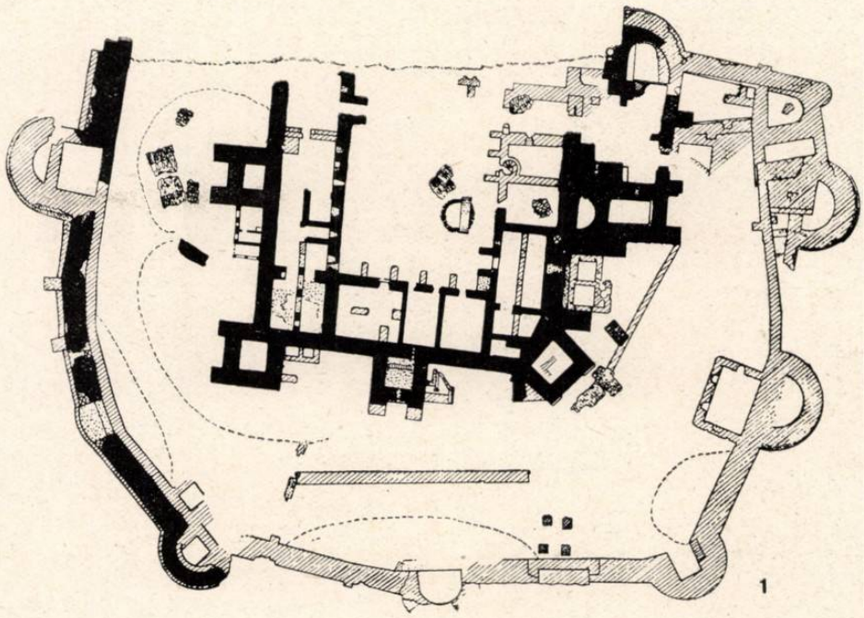
Cetatea de scaun a Sucevei

Una dintre cele mai vechi şi solide cetăţi moldoveneşti, construită în secolul al XIV-lea, în vremea lui Petru Muşat, pe o stîncă rîpoasă, în partea de est a oraşului Suceava

1. *Planul Cetăţii Suceava (după Romstorfer). Nucleul iniţial rectangular, cu turnuri patrulatere, a suferit importante modificări şi adaosuri în secolul al XV-lea, mai ales în timpul domniei lui Ştefan cel Mare. Atunci cetatea a fost mult mărită şi i s-au adăugat zidurile şi bastioanele circulare din exterior. Construită în întregime din piatră brută locală legată printr-un mortar foarte rezistent. Bolţile, arcadele uşilor şi ale ferestrelor sînt de cărămidă*

2. 3. 4. *Chei de boltă de la Cetatea Sucevei. Fragmentele de sculptură găsite în săpăturile mai vechi dovedesc luxul şi gustul artistic deosebit al interioarelor palatului care exista în interiorul cetăţii*

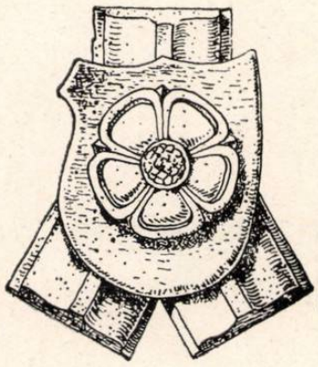
5. *Cetatea Sucevei văzută dinspre est. Bastionul dezvelit în recentele cercetări arheologice*

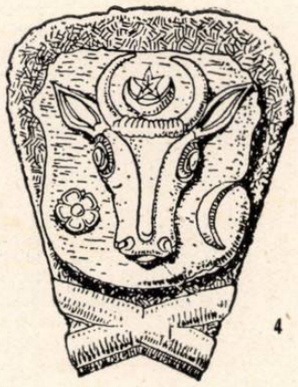
1

2

3

4

este din plin reprezentată în monumente ca biserica sf. Treime din Siret, Bălineşti, mănăstirea Neamţ etc. Toate aceste monumente rămase azi izolate într-un loc pustiu sau înghesuite între construcţii moderne, în cadrul unui oraş, au făcut parte dintr-un ansamblu şi deci au fost gîndite iniţial ca atare. Ele au aparţinut în cele mai multe cazuri unui complex de construcţii, o mănăstire, o curte boierească sau domnească, care le încadrau, le păzeau şi le puneau în valoare. Puţinele ansambluri păstrate încă, cu trăsăturile lor originale, dovedesc cu prisosinţă aceasta.

Menite prin aşezarea lor strategică să fie pavăza unui oraş sau loc de popas şi de veghe pe un drum comercial principal, mănăstirile Moldovei poartă în construcţia lor pecetea acestui rost

5

1

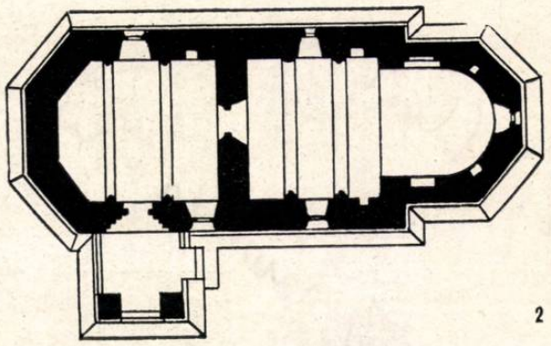
Biserica sf. Nicolae din Bălineşti

Situată în comuna Grămeşti, la cca. 20 km de oraşul Siret. Construită în anul 1499 ca biserică de curte şi de îngropare de logofătul Tăutu. Este unul dintre monumentele cele mai bine păstrate din secolul al XV-lea, care prezintă o serie de trăsături caracteristice originale, arhaice, faţă de celelalte contemporane.

1. *Biserica sf. Nicolae din Bălineşti*

2. *Planul bisericii din Bălineşti. Dreptunghiular, cu ambele capete poligonale; bolţi semicilindrice întărite de arcuri dublouri se sprijină pe stîlpi de piatră angajaţi, sculptaţi. Nota particulară a planului o constituie pridvorul cu turn-clopotniţă de pe latura sudică*

3. 4. *Discuri de ceramică smălţuită*

2

3

4

iniţial de strajă. Mai totdeauna ascunse în munţi împăduriţi, aparent retrase, dar în realitate legate de căile principale de comunicaţie sau de un oraş învecinat pe care-l veghează, construcţiile acestea apar la prima vedere impuse şi gîndite în funcţie de condiţii speciale de viaţă într-o epocă în care statul era incapabil să asigure cu mijloace proprii apărarea de duşmanii dinafară sau de frămîntările dinăuntru.

Ziduri puternice, construite solid, dar cu aspect aspru, înalte de 6—7 m, din gresie locală, galben-verzuie, lucrate în grabă şi destul de grosolan, închid între ele o suprafaţă largă, mai mare decît a unei cetăţi, uneori depăşind un hectar. Turnuri masive la colţuri şi deasupra intrării, înzestrate, ca şi zidurile, cu creneluri sau metereze şi porţi grele de lemn glisante ghintuite cu fier, blocate prin drugi grei de stejar, închid orice posibilitate de comunicare cu exteriorul. Ele asigură în cazuri de primejdie apărarea comunităţii călugăreşti şi de multe ori a boierimii, curţii domneşti şi ţărănimii refugiate aici.

Rar, la sărbători şi zile paşnice, cînd porţile se deschideau pentru a lăsa să se vadă curtea spaţioasă din cuprinsul incintei, pe un covor verde, întrerupt de grădina de plante medicinale, aromate şi colorate, biserica din mijloc se înălţa ca o adevărată minune de culoare şi armonie în proporţii, cu podoabele de broderii şi argintării, cu cărţile cu miniaturi, mobilierul sculptat şi pictura din interior, loc unic unde ţărănimea satelor, ca şi boierimea, puteau găsi o frîntură de viaţă spirituală şi artistică.

În acest cadru, arhitectura caută să împletească unitar rosturile spirituale cu cele care ţin strict de viaţa materială şi de posibilităţile de apărare ale comunităţii călugăreşti care trăieşte în ea. Drumul de strajă care leagă etajul I al turnurilor, întocmai ca şi la cetăţi, este nelipsit acestor construcţii. Turnul de veghe, care este totodată şi turn-clopotniţă, domină pînă departe orizontul, pe valea unui rîu sau calea principală. Restul construcţiilor, în afară de chiliile individuale ale călugărilor, sînt destinate mai ales a asigura confortul şi buna gospodărire a unei comunităţi de oameni care trăiesc izolaţi, într-un sistem economic foarte închis. Numeroasele pivniţe în etaje, cu diferite destinaţii, bucătăriile, cămările etc. care însoţesc totdeauna larga sală a trapezei, sînt proprii acestor edificii. Astfel de monumente concentrează în ele viaţa economică a unor vaste proprietăţi feudale, dispun de mijloacele de apărare ale unei cetăţi şi exprimă totodată viaţa spirituală şi artistică a evului mediu romînesc. Privite ca atare, ele au valoarea unor opere istorice complexe; din ansamblul pe care-l constituie se poate astfel desprinde mai bine înţelesul ce-l aveau şi ca opere de arhitectură.

Biserica mănăstirii Voroneț

Situată la cca. 4 km de Gura Humorului, pe malul riului cu același nume, a fost construită de Ștefan cel Mare în anul 1488/26 mai — 14 octombrie

Se mai păstrează numai biserica și ruine din complexul mănăstiresc care o încadra. Este cel mai reprezentativ monument dintre cele înălțate în prima perioadă constructivă a domniei lui Ștefan cel Mare

1. *Biserica mănăstirii Voroneț — Portalul și fereastra de sud a pridvorului*

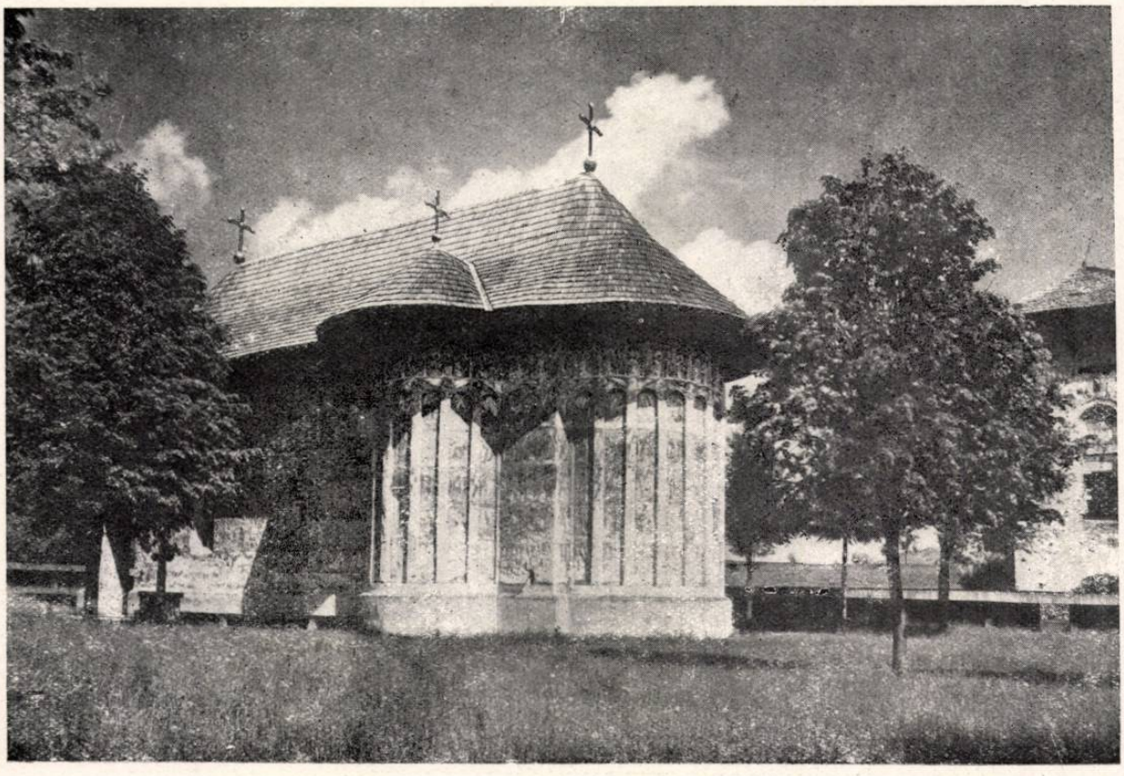
2. *Biserica mănăstirii Voroneț*

1

2

Biserica Arbore *Construită de logofătul Luca Arbore în anul 1500, ca biserică de curte şi necropolă a familiei sale. Împreună cu biserica din Bălineşti, este cea mai reprezentativă ctitorie boierească. Remarcabilă pentru proporţiile sale armonioase, încadrarea ei în peisajul local şi pictura exterioară, care datează însă din 1541*

Biserica mănăstirii Humor

Situată la cca. 7 km de Gura Humorului, în apropierea ruinelor bisericii şi curţii boierului Oană Vornicul, de la începutul veacului al XV-lea. Construită în anul 1530 de logofătul Teodor Bubuiog şi soţia sa Anastasia. Planul aminteşte foarte îndeaproape pe cel al mănăstirii Moldoviţa, diferind puţin ca proporţii. Decorul exterior de asemenea este cel obişnuit, cu firide alungite şi ocniţe la care se adaugă un minunat veşmînt pictural ca şi la Moldoviţa

Mănăstirea Moldovița

Construită în anul 1532 de Petru Rareș în apropierea unei ctitorii din primii ani ai veacului al XV-lea — azi în ruine — cu unele refaceri din secolul al XVII-lea. Biserica, de plan treflat alungit prin existența pridvorului deschis la vest și a camerei mormintelor (gropniței) între naos și pronaos. Pe naos se înalță o elegantă boltă moldovenească; pe pronaos, o calotă cu arcuri care se întretaie. Gropnița și tainița de deasupra ei sînt acoperite cu bolți în leagăn. Piatră brută, cărămidă numai la bolți și arcade. Zugrăvită în întregime în exterior. Pronaosul înzestrat cu frumoase și luminoase ferestre gotice cu un singur menou. Cadrul pisaniei și colțurile ferestrelor mici de la naos și abside decorate cu mici scuturi. Pardoseala din dale mari de piatră. În interior păstrează, din anul 1593, o splendidă tîmplă sculptată și întregul mobilier de la mijlocul secolului al XVI-lea

1

1. *Casa egumenească de la Moldovița 1612. Cadrul ușii de intrare a etajului. Tăiat în gresie galben-roșiatică, cu profil și rozete la colțuri.*
2. *Biserica mănăstirii Moldovița*

2

Mănăstirea Dragomirna

Situată la 12 km de orașul Suceava, în comuna Mitocul Dragomirnei. Construită de mitropolitul Anastasie Crimca pe la 1608 — 1609. Zidul de incintă și turnurile de apărare terminate în 1627, în timpul lui Miron Barnovschi.

Pe laturile de nord și de est se întinde un lac; la sud este precedată de un șanț altădată plin cu apă. Zidul de incintă este prevăzut cu drum de strajă și metereze, turnurile paralelipipedice de colț sînt de asemenea special amenajate pentru scopuri militare

Biserica mănăstirii Probota

Probota, ridicată de Petru Rareș în preajma unui așezămînt de la sfîrșitul secolului al XIV-lea, mănăstirea sf. Nicolae din Poiana Siretului, azi în ruine. Aci este locul de îngropare al lui Rareș și al familiei sale, una dintre cele mai impunătoare dintre ctitoriile acestui domnitor.

În cadrul incintei rectangulare de cca. 1 ha suprafață, în colțul de nord-vest se află casa domnească, una dintre puținele construcții de acest gen, care se păstrează în Moldova din prima jumătate a secolului al XVI-lea.

Casa domnească

Mănăstirea Sucevița

Ansamblul mănăstirii Sucevița, format dintr-un complex fortificat — stăreția, trapeza, chiliile și biserica — este una dintre cele mai valoroase construcții de la sfîrșitul secolului al XVI-lea. Ea însumează încă trăsăturile arhitecturii moldovenești în pragul marilor transformări pe care le suferă în secolul următor

Mănăstirea Sucevița — Vedere generală

Biserica mănăstirii Sucevița

Păstrează ca plan, proporții și sistem de boltire caracterele secolului al XVI-lea și un deosebit de valoros decor de pictură interioară și exterioară. Aici sînt lespezile de mormînt sculptate în marmură ale familiei Movilă și un valoros tezaur de broderii moldovenești din secolele XV — XVI

Mănăstirea Zamca

Ansamblul mănăstiresc din preajma orașului Suceava, din care se mai păstrează azi zidurile de incintă, turnul de intrare, biserica (refăcută în secolele XVIII—XIX) și o locuință cu paraclis datează de la începutul secolului al XVII-lea și a fost reședința vremelnică a episcopilor armeni

Casa, formată din două încăperi și cu gang boltit la parter, cu paraclis și alte două încăperi la etaj, are toate caracterele locuințelor din secolul al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea și prezintă un interes deosebit pentru cunoașterea unei astfel de construcții din această perioadă

Arh. ARISTIDE STREJA

BAIE PUBLICĂ ÎN MEDIUL URBAN

Proiectul tip de baie publică elaborat în cadrul I.P.C.T. prevede o construcție fără subsol, toate instalațiile comune fiind proiectate la parter.

S-a evitat soluția cu subsol, întrucît canalizarea apelor de la acest nivel ar fi fost foarte dificilă, dacă nu chiar imposibilă, în condițiile unei rețele de canalizare așezate la mică adîncime, așa cum există în multe orașe.

Capacitatea maximă zilnică de 1200 de persoane (baia funcționînd 14 ore pe zi) reprezintă un maxim admisibil, ținînd seama ca raza de deservire să nu treacă de 1 km, că densitatea orașelor existente este relativ mică și că în interiorul razei de deservire sînt unele apartamente cu băi.

Această capacitate este limitată și de consumul maxim instantaneu de apă care în cazul de față este de 10 l/sec., maximum admisibil pentru rețelele din majoritatea orașelor noastre.

Confortul este corespunzător chiar celor mai mari orașe din țara noastră Aproape toate încăperile sînt ventilate mecanic, clădirea este încălzită cu calorifer, iar camerele cu cadă au paturi pentru odihnă. Secția de aburi este dotată cu încăperi pentru aer cald, hidroterapie, sală de odihnă, frizerie, oficiu-bufet.

În afară de grupul de instalații și servicii comune, baia cuprinde trei secții:

a) secția cade cu 11 cade;

b) secția dușuri individuale cu 20 de dușuri;

c) secția aburi pentru 32 de persoane.

Instalațiile comune sînt grupate la nivelul parterului. Băile individuale, cadele și dușurile sînt grupate la etajul I.

În acest fel s-a realizat o grupare clară și economică a secțiilor, sala cu mai multe piese sanitare fiind așezată la un nivel inferior celei cu mai puține aparate sanitare.

De asemenea, s-a realizat posibilitatea unui control separat la fiecare secție, prețurile unei băi fiind diferite în funcție de felul băii, deci al secției.

Secțiile au fost repartizate pe etaje, astfel cu la nivelul etajului II să urce un număr mai mic de persoane decît la nivelul etajului I.

Toate instalațiile sînt îngropate și vizitabile în vederea asigurării unei întreținеri igienice a băii și a unei mai bune întrețineri a instalațiilor.

Au fost proiectate canale verticale suficient de largi pentru a cuprinde instalațiile de apă caldă și rece, coloanele de canalizare, conductele de ventilație și spațiul necesar vizitării lor.

Sistemul de construcție permite realizarea cu mijloace de mică mecanizare, corespunzătoare și unor execuții izolate în orașele existente.

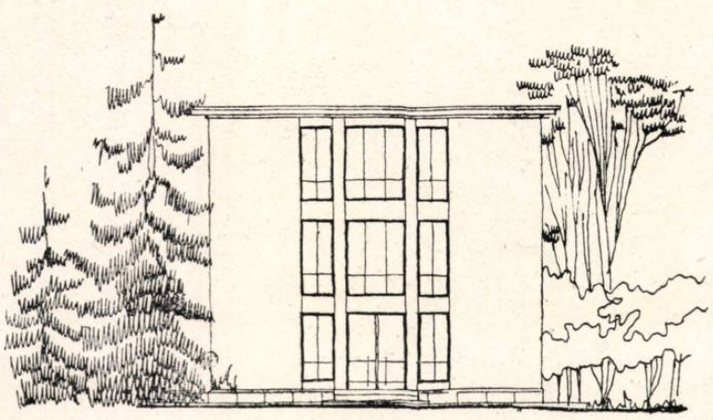
Din motive de izolare termică, pentru a se evita condensarea pe fețele interioare ale zidăriei exterioare, zidăria exterioară este proiectată cu o grosime de două cărămizi și jumătate.

Planșeele sînt proiectate a se executa cu grinzi și corpuri de umplutură prefabricate, elemente identice cu cele folosite și la locuințele tip.

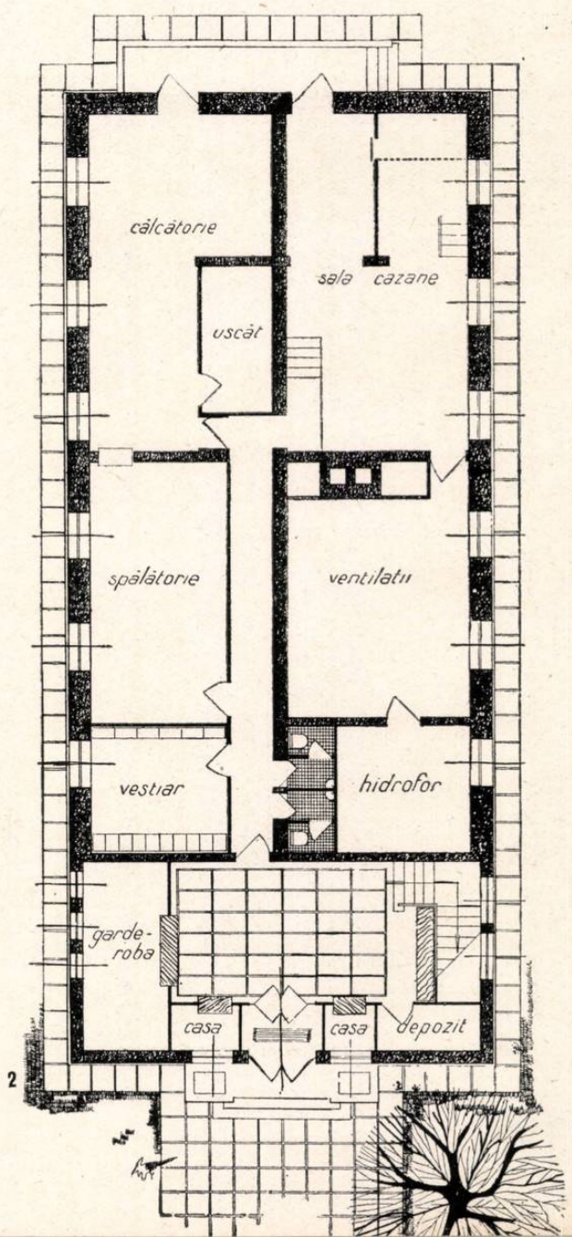
Fațadele sînt simple, putînd fi realizate cu mijloace economice (tencuieli spoite).

Clădirea este acoperită cu terasă necirculabilă.

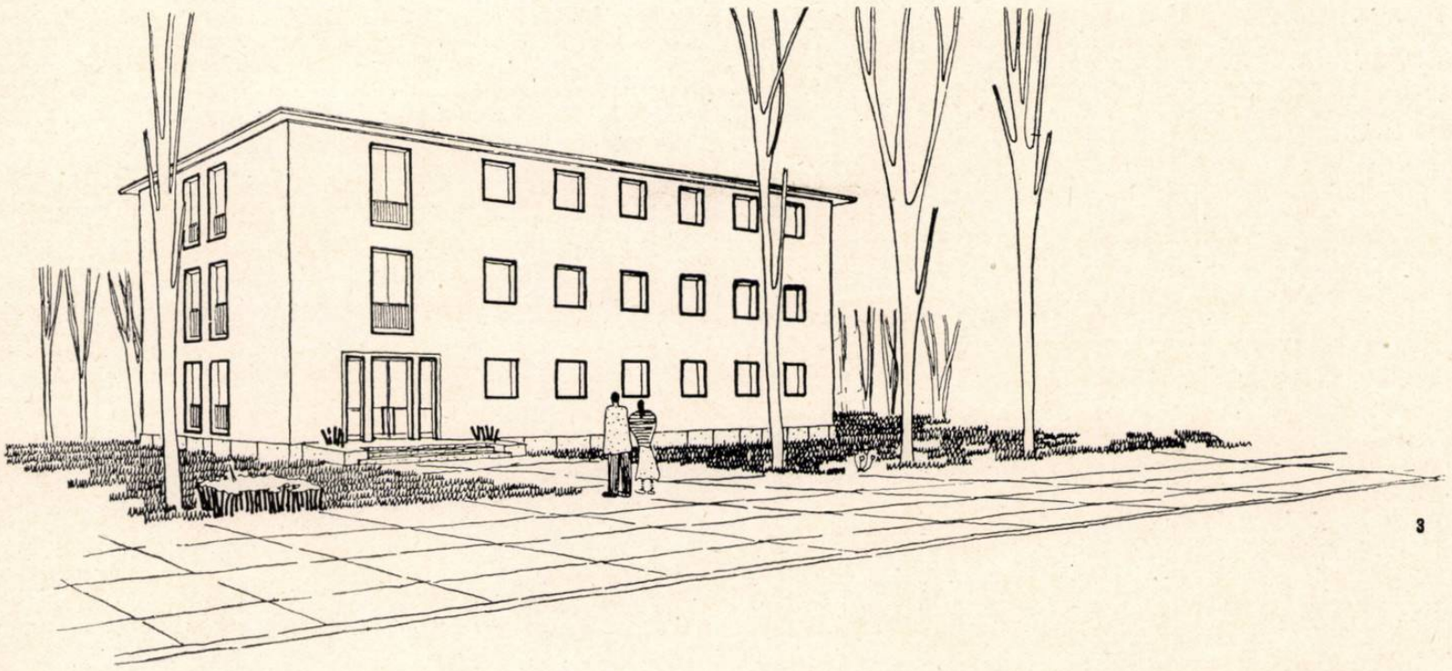
Proiect I.P.C.T.
Autori, arh. A. Streja, ing. M. Atanasiu
Atelier arh. L. Garcea.

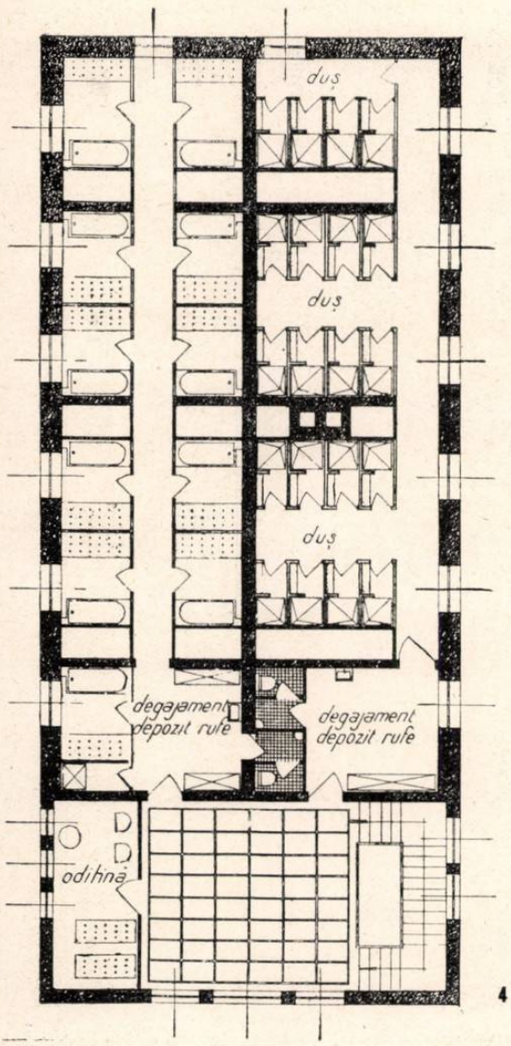
1

2

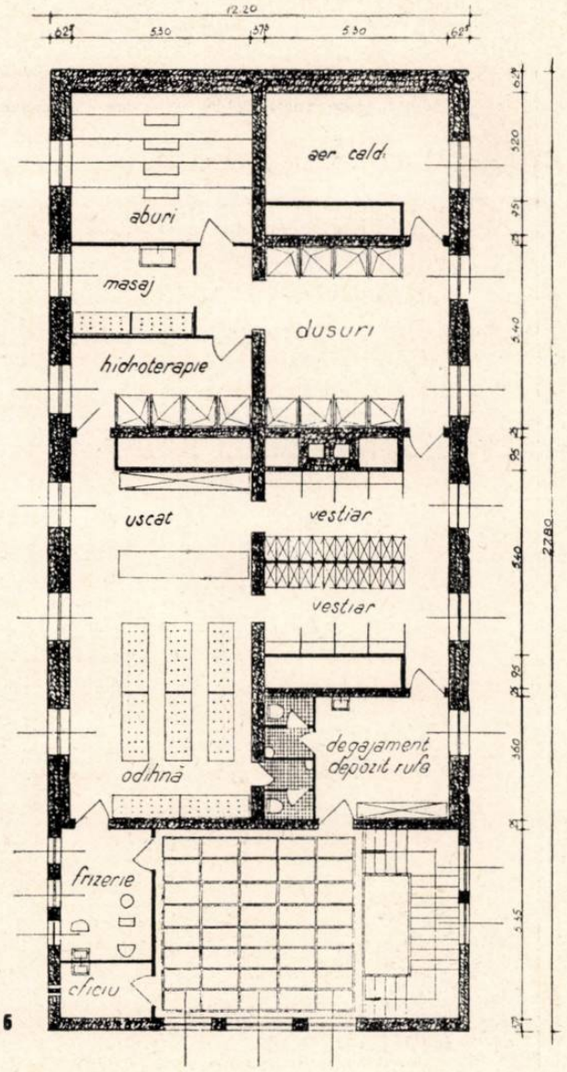

3

4

1. *Fatada laterală*
2. *Plan parter*
3. *Vedere perspectivă*
4. *Plan etaj I*
5. *Plan etaj II*

6

Conf. arh. **DUMITRU VERNESCU**

NOI ABACE PENTRU CALCULUL ZONELOR DE LOCUIT

În calculul zonelor de locuit se folosesc o serie de factori cifrici; ei sînt daţi prin temă, se aleg sau se interdetermină, stabilind astfel caracterul clasei de construcţie a zonei respective. Cele două abace servesc pentru calcul, dar şi pentru a arăta corelaţiile dintre principalii 15 factori şi modul cum o variaţie a unuia antrenează schimbări de valoare la altele. Folosirea abacelor este următoarea:

ABACA I

1. Planificarea etapei respective stabileşte o anumită *normă de suprafaţă a camerelor de locuit per locuitor*, *Nl*, în m²/loc; exemplu, 7 m²/loc. Proiectele tip care se folosesc au un indice care este *raportul procentual al suprafeţei camerelor de locuit faţă de suprafaţa totală desfăşurată* (măsurată în exteriorul zidurilor clădirii), R, în %; exemplu 44 %. În graficul de jos, luînd *Nl* pe curbe şi R pe ordonată, se găseşte în abscisă *norma de suprafaţă desfăşurată per locuitor*, *Nd*, în m²/loc.; exemplu, pentru $Nl = 7$ m²/loc. şi $R = 44$ % avem $Nd = 16$ m²/loc.

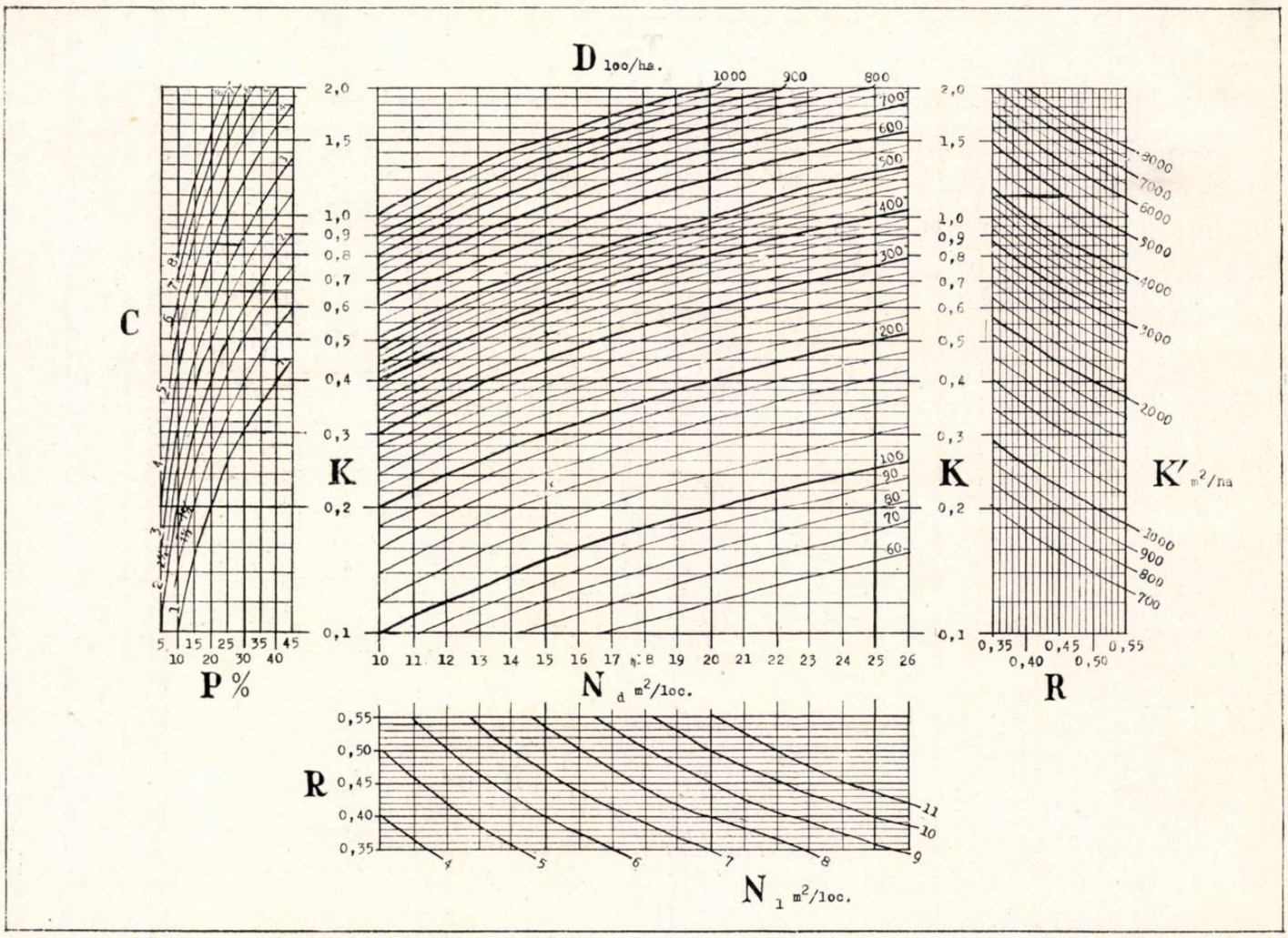
2. Proiectarea urbanistică îşi propune construirea clădirilor zonei de locuit cu un anumit *număr mediu de caturi*, *C*, un număr; exemplu 3. De asemenea, îşi propune construirea cvartalelor cu un anumit *procent construibil la sol*, *P*, în %; exemplu 20 %. În graficul din stînga, luînd *C* pe curbe şi *P* în abscisă, se găseşte pe ordonată *coeficientul de utilizare a terenului* (adică raportul dintre suprafaţa totală desfăşurată a caturilor de locuit şi suprafaţa terenului), *K*, un număr; exemplu, pentru $C = 3$ şi $P = 20$ % avem $K = 0{,}60$.

3. În graficul central, luînd *Nd* pe abscisă şi *K* pe ordonată se găseşte pe curbă densitatea cvartalelor, *D*, în loc./ha; exemplu, pentru $Nd = 16$ m²/loc. şi $K = 0{,}60$ avem $D = 375$ loc./ha.

4. Întrucît densitatea este în funcţie de norma alocată fiecărui locuitor, iar această normă variază în timp, o zonă de locuit cu anumite caracteristici fizice stabile nu se exprimă destul de bine prin densitatea ei. Pentru acest motiv se obişnuieşte a se folosi şi *raportul dintre suprafaţa totală a camerelor de locuit şi suprafaţa terenului*, *K'*, în m²/ha. În graficul din dreapta, cu R pe abscisă şi *K* pe ordonată, se găseşte pe curbe *K'*; exemplu, pentru $R = 44$ % şi $K = 0{,}60$ avem $K' = 2640$ m²/ha.

ABACA I

Nl *norma de suprafaţă de camere de locuit per locuitor*
Nd *idem desfăşurată per locuitor*
R_1 *raportul procentual al suprafeţei camerelor de locuit faţă de suprafaţa desfăşurată a clădirilor*
C *număr mediu de caturi*
P *procent construibil la sol*
K *coeficient de utilizare a terenului*
K' *suprafaţa camerelor de locuit per hectar de cvartal*
D *densitate netă pe cvartal*

ABACA II

5. Dacă tema fixează *numărul de locuitori*, L, locuitori; exemplu 5000 loc., atunci cu acesta pe ordonată şi cu D pe abscisă se găseşte pe curbe *suprafaţa terenului* necesar, T, în ha. Exemplu, pentru $L = 5000$ loc. şi $D = 375$ loc./ha avem $T = 13{,}3$ ha.

6. Atît T cît şi D sînt exprimate net, adică luînd în considerare numai suprafaţa cvartalelor de locuit. Pentru a cunoaşte suprafaţa brută de teren (cuprins în străzi, spaţiile plantate şi loturile clădirilor de deservire) se obţine întîi în graficul de jos *densitatea brută*, D', în loc./ha, pe curbe, luînd pe abscisă pe D iar pe ordonată *raportul procentual dintre suprafeţele cvartalelor de locuit şi suprafaţa cartierului*, Q, în %; exemplu, la $D = 375$ loc./ha şi $Q = 62$ %, avem $D' = 230$ loc. /ha. Cu acest D' şi cu L se obţine pe graficul central şi procedînd ca la pct. 5, *suprafaţa brută a terenului* T, în ha. Exemplu, cu $D' = 230$ loc./ha şi $L = 5000$ loc. avem $T' = 21{,}5$ ha.

7. Pe graficul din stînga, cu Nd pe abscisă şi L pe ordonată, se obţine *suprafaţa totală desfăşurată*, Sd în mii m²; exemplu cu $Nd = 16$ m²/loc. şi $L = 5000$ loc., avem $Sd = 80\,000$ m².

8. Pe graficul din dreapta, cu Nl pe abscisă şi L pe ordonată, se obţine *totalul suprafeţei de camere de locuit*, Sl, în mii m²; exemplu, cu $Nl = 7$ m²/loc. şi $L = 5000$ loc., avem $Sl = 35\,000$ m².

Relaţiile matematice dintre toţi aceşti factori sînt:

$$K = C \times P = Sd/T = Nd \times D \quad (1)$$
$$R = Nl/Nd = Sl/Sd = K'/K \quad (2)$$
$$Q = D'/D = T/T' \quad (3)$$
$$L = D \times T = D' \times T' = Sd/Nd = Sl/Nl \quad (4)$$

Aceste relaţii reprezintă numai 9 ecuaţii, celelalte fiind consecinţe ale primelor. Cum sînt 15 necunoscute, 6 dintre ele trebuie să fie date sau alese; obişnuit, acestea sînt Nl, R,C,P,Q şi L (sau T). Uneori, alţi factori sînt daţi sau aleşi, dar nu mai mult de 6; ceilalţi rezultă, folosind abacele la fel, dar cu operaţiile în altă ordine, pornind de la factorii cunoscuţi.

Formulele matematice de mai sus pot fi folosite pentru precizarea valorilor cifrice care apar aproximativ în abace, după ce s-au studiat mai multe variante şi s-a ales una.

Abacele pot fi folosite şi pentru arătarea comparativă a caracteristicilor mai multor cazuri sau variante.

Faţă de abaca din «Arhitectura R.P.R.» nr. 4/1954, noile abace introduc 6 factori noi, eliminînd unul ca fiind de prisos; totodată citirea lor e mai uşoară, nemaifiind curbe suprapuse.

ABACA II

D densitate netă pe cvartal
L numărul de locuitori
T suprafaţa terenului cvartalelor
Q raportul dintre cvartalele de locuit şi suprafaţa cartierului
D' densitatea brută pe cartier
T' suprafaţa cartierului
Sd suprafaţa totală desfăşurată a clădirilor de locuit
Sl totalul suprafeţei camerelor de locuit
Nl norma de locuit per locuitor (în abscisa graficului din stînga)
Nd norma desfăşurată per locuitor (în abscisa graficului din dreapta)

